

Celje - skladišče

D-Per
59/1994

5000001853,1

COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE

PODJETJA CINKARNA CELJE - MOZIRJE

OB ROJSTNEM DNEVU

CINKARNAR - OGLEDALO PODJETJA

Náš časopis naj bi bil ogledalo podjetja. V njem naj bi se v dobrem in slabem zrcalilo vse, kar se v podjetju dogaja. Ljudje naj bi v njem zvedeli vse, kar jih zanima. Zapiranje ali skrivanje informacij ni na mestu. Zanimivost tako ali drugače pride med ljudi. V kakšni obliki, pa je drugo vprašanje. Nad tem bi se morali zamisliti viri. Popravljanje vsebine in razni demantiji ter najbolj pogosta »tišina«, pa imajo vedno le skrajno negativen učinek in vzbujajo nezaupanje. To temo nismo začeli brez razloga. Sedaj je pravi čas za to, da spregovorimo tudi o tem, kako obveščamo, saj naš časopis prav ta mesec slavi svoj 40. rojstni dan (stran 12). Bralci v Cinkarnarju ne morejo prebrati vsega, kar jih zanima, so povedali v anketi na straneh

10 in 11. Zlasti ne vedo veliko o perspektivi in strategiji podjetja, ki je na pragu lastninjenja. Informacije o tem, ali bomo lahko v podjetje vložili certifikate, še ni, prav tako ne vemo, koliko je podjetje vredno in kakšna je otvoritvena bilanca. Smo veliko podjetje, zato vse to traja bolj dolgo kot drugod.

Bolj počasi nam gredo tudi spremembe v tržni miselnosti. Začeli smo raziskovati, kaj trg in potrošnik potrebuje in začeli izdelke počasi prilagajati zahtevam. To pa pomeni, da smo se nekoliko odmaknili od tipično proizvodne miselnosti (str. 4). Počasi prehajamo iz tipičnega planskega gospodarstva v tržno. Vendar bi šlo lahko vse hitreje, če bi si država ne izmišljala in predpisovala vedno nove dajatve, saj s

temi začenja uničevati dobra podjetja. Zdi se, kot da parlamentarci težijo k prerazdeljevanju namesto k razvoju slovenskega gospodarstva. Iz 2.700 podjetij, je v treh letih v Sloveniji nastalo 25.000 podjetij, od teh pa jih le 500 drži pokonci slovensko industrijo. Medtem, ko so mala in srednja podjetja dala 60 tisoč novih delovnih mest, jih je stara industrija izgubila trikrat toliko, a višek v izvozu naredijo stara podjetja. Mi smo lani ustvarili 4 milijarde izvoza in štejemo se med solidna podjetja v slovenskem gospodarstvu (stran 2, 3). Naši načrti so optimistični, zato upamo, da si bomo lahko privoščili tudi kakšne naložbe v razvoj.

Mira Gorenšek

Optimistični načrti pogojeni s slovenskim gospodarstvom

Pred nami je novo koledarsko leto in z njim ugibanja o možnostih gospodarjenja v tem letu, kar je v danih pogojih precej zahtevna naloga. Kljub vsemu pa je dobro vsaj deloma ovrednotiti trende, ki jih pričakujemo v prihodnje in si v okviru tega postaviti cilje.

Pri tem ne moremo iti mimo gibanja ekonomskih kategorij, ki je prisotno v slovenskem gospodarstvu, za katerega se ugotavlja, da naj bi po več letih nazadovanja, ki se je začelo še v prejšnji zvezni državi in se je po njenem razpadu in izgubi pomembnega dela trga še poglobilo, v novem letu spet doseglo gospodarsko rast. Po vladnih napovedih smo torej v letu 1993 dosegli najnižjo točko gospodarske aktivnosti. Ugodne napovedi potrjujejo nekateri kazalci, ki pa niso vsi toliko pozitivni, da bi nam vlivali prevelik optimizem.

Če pogledamo nekatere izseke gibanj posameznih kategorij v slovenskem gospodarstvu in pričakovanja v zvezi z njimi, lahko zasledimo naslednje ugotovitve:

- založenost s surovinami in reprodukcijskim materialom tako z domačega trga kot iz uvoza je zadovoljiva, kar kaže na to, da domača surovinska oz. bazična industrija dela dokaj zadovoljivo in da je tudi dostop do uvoženih surovin sorazmerno ugoden. To je vsekakor spodbudno za slovensko industrijsko rast;

- po ocenah vlade naj bi se blizal izhod iz krize. Za to pa je potrebno pridobiti novo proizvodno opremo, zanjo pa tuji kapital v taki ali drugačni obliki. Seveda so zelo važen element za ožvitev gospodarske rasti kupci, kjer pa se še ne obetajo zadovoljiva gibanja, saj je v veliko podjetij stanje naročil kritično;

- slovensko blago je na tujem slabo konkurenčno, kar pa dodatno zmanjšuje še kupčevo slabo plačevanje. Posojil za obratna sredstva je malo, do njih je težko priti, zanje pa je potrebno odšteti tudi precej visoke obresti, kar dodatno zmanjšuje ekonomičnost poslovanja;

- v sestavi izvoza ni pričakovati bistvenih sprememb, ker še vedno prevladujejo nekatere klasične industrijske dejavnosti;

- devizne rezerve še vedno narastajo, cene pa se ob restriktivni denarni politiki dejansko umirjajo;

- na evropskem tržišču še vedno obstoja vsesplošna recesija z izjemo bolj optimističnih napovedi za ameriško in angleško gospodarstvo, kar zna v končni fazi tudi pozitivno vplivati na evropsko gospodarstvo;
- Slovenija si prizadeva skleniti čim več trgovinskih sporazumov, kar bi slovenskemu gospodarstvu olajšalo pristop na zahodno in vzhodnoevropska tržišča, kakor tudi na tržišča bolj oddaljenih držav.

Navedena situacija, ki je prisotna

na v slovenskem gospodarstvu, je v posameznih segmentih vplivala tudi na poslovanje našega podjetja in s tem na načrtovanje pričakovanih gibanj, kjer smo za leto 1994 upoštevali naslednje:

- inflacija in s tem rast cen surovin in proizvodov je sorazmerno nizka, zato so načrtovane sorazmerno nizke rasti vrednosti posameznih kategorij;
- v okviru stroškov je podražitev energetskih artiklov višja kot za ostale proizvodne stroške;
- padec prodaje na trgih nekdanje Jugoslavije v preteklem letu in predvideno postopno oživljanje trgovinske menjave na vseh področjih, obenem pa zaustavitev padanja prodajnih cen;
- nižja proizvodnja in prodaja kot v nekaterih preteklih letih zaradi zaustavitve nerentabilnih obratov;
- prilagajanje stroškov proizvodnje (surovin in ostalih režijskih stroškov) možnostim doseganja prodajnih cen proizvodov, v cilju poslovanja s pozitivnimi rezultati;
- prilagajanje stroškov financiranja višini doseženih razlik v ceni, da le-ti pri pričakovanem padanju obrestnih mer ne bi negativno vplivali na poslovni uspeh podjetja;
- skrb za kakovost proizvodnje in povečanje produktivnosti;
- selekcioniran pristop pri investicijskem vlaganju v okviru možnosti financiranja s poudarkom na nujnih investicijah za obstoječo proizvodnjo in ekoloških investicijah;

Ob upoštevanju navedenih parametrov so ovrednoteni cilji za leto 1994 v primerjavi s preteklim letom naslednji:

- povečanje materialne proizvodnje + 13 %
- povečanje fizičnega obsega prodaje + 12 %
- povečanje vrednostnega obsega prodaje + 26 %
- povečanje izvoza na konvertibilno tržišče + 8 %
- povečanje uvoza iz konvertibilnega tržišča + 15 %

- zmanjšanje števila zaposlenih - 2 %
- povečanje produktivnosti + 18 %

Enaka ali povečana proizvodnja kot pretekli dve leti se načrtuje za vse PE razen za PE Kemija, Celje, kjer je opazen izpad proizvodnje cinkovega belila, litopona in organskih barv zaradi nerentabilnosti in je event. povečana proizvodnja v ostalih obratih ne more v celoti nadomestiti. Ker pomeni v strukturi proizvodnje proizvodnja PE Titandioksida največ, za načrt leta 1994 celo 63 %, je tudi trend rasti proizvodnje za podjetje kot celoto pozitiven.

Pozitivni trendi

Tudi fizičen obseg prodaje se načrtuje v višjem obsegu kot pretekli dve leti za vse PE razen Kemijo, Celje, kar pa v strukturi ne pomeni toliko, da bi bistveno vplivalo na obseg prodaje podjetja. Fizičen obseg prodaje je načrtovan v nekoliko višjih količinah kot proizvodnja v cilju zmanjšanja zaloga in to pri proizvodih titandioksida, cinkovem belilu, organskih barvah in tekstilnih pomožnih sredstvih. Ker je bil tudi v preteklem letu fizičen obseg prodaje višji kot proizvodnja, zaostaja načrtovani procent povečanja količinskega obsega prodaje za proizvodnjo.

Glede na to, da so cene proizvodov skozi celo obdobje preteklega leta padale in so se umirile šele proti koncu leta, se za leto 1994 predvideva sicer hitrejša rast prodajnih vrednosti kot fizičnega obsega prodaje, in to za 14 %, kar pa zaradi inflacijskih gibanj, ki so v našem gospodarstvu še vedno relativno visoka, pomeni dejansko negativno realno rast prihodkov v primerjavi s preteklim letom. Čeprav so tečaj tujih valut v preteklem letu narasčali vzporedno ali celo malo hitreje, kot je bila priznana inflacija, pa zaradi hitrejših padcev prodajnih cen proizvodov na tržiščih izven Slovenije tudi načrtovani izvoz na konvertibilno tržišče z 79 % v fizičnem obsegu in 4 % na tržišča nekdanjih jugoslovanskih republik prispeva k negativnim trendom realne rasti prodajnih vrednosti.

Prodajne vrednosti nekoliko povečuje prodaja storitev in trgovskega blaga, kamor spada tudi prodaja proizvodov BASF v PE Kemiji, Celje, ki pa zaradi izpada prodaje tzv. kompenzacijskega blaga, tako v zadnjem času kot v načrtovanih vrednostih, nazaduje.

Stroškovni vidik

Zaradi vsega navedenega je potrebno izpad pri prodaji neutraktivirati na stroškovni strani, kjer sicer ugotavljamo enake trende kot pri prodaji, na nabavnem področju surovin in embalaže za proizvodnjo, občutno pa so se v mesecu decembru podražili energetski viri. Zato so rasti stro-

škov kot npr. tekoče in investicijsko vzdrževanje prilagojene realnim možnostim pokrivanja ob načrtovani proizvodnji in tudi amortizacija se načrtuje samo z 20%-nim povzraščanjem v primerjavi s preteklim letom.

Nekoliko počasnejša rast se predvideva za osebne dohodke in nematerialne stroške, kar pa ne pomeni načrtovanega realnega padca osebnih prejemkov, temveč vpliva na načrtovano zmanjšanje izdatkov precejšnje zmanjšanje števila zaposlenih v oktobru preteklega leta. Ker je v zadnjih letih pomenil strošek delovne sile, deloma tudi zaradi stalnega naraščanja prispevkov in davkov iz ali na osnovi osebnih dohodkov, čedalje večji strošek v strukturi stroškov, so se nam za leto 1994 ukrepi na področju zaposlovanja prvič pokazali v pozitivnih vrednostih zmanjševanja stroškov.

Navedeno načrtovano povečanje proizvodnje in nadaljno zmanjšanje števila zaposlenih za 2 % je prispevalo k načrtovani rasti produktivnosti, kar nam daje realne možnosti za obvladovanje vseh sestavnih delov ekonomskih kategorij poslovanja v pozitivni smeri.

Iz načrtovanih obsegov proizvodnje in prodaje ter pripadajočih stroškov se pričakuje pozitiven poslovni izid, ki pa se nanaša na negativne razlike med prihodki in odhodki financiranja ter negativne razlike med izrednimi prihodki in odhodki. Le-ti se planirajo v nižjih indeksih rasti kot pri poslovnih prihodkih in odhodkih, in to zaradi pričakovanega nižanja obrestnih mer in zakonskih sprememb pri odpisovanju neizterljivih terjatev.

Za leto 1994 so zbrane tudi potrebe iz naslova investicij, in to tako za nadomeščanje obstoječih osnovnih sredstev kot za potrebne nove investicije, predvsem v izboljšanje ekologije, kjer pa še vedno ugotavljamo, da načrtovane vrednosti presegajo možnosti financiranja iz lastnih virov, zato bo potrebno za vsa večja investicijska vlaganja najemati dopolnilne tuje vire sredstev.

Če bi obenem uspeli izboljšati velike vezave sredstev v zalogah in terjativah, lahko za leto 1994 pričakujemo dobro likvidnost oz. jo še lahko izboljšamo, kar bi prispevalo k manjši odvisnosti od najemanja kreditov tako za osnovna kot za obratna sredstva.

Menimo, da so postavljeni cilji za leto 1994 dokaj realni in če bomo izvajali zastavljeno politiko poslovanja v celoti, da bi nanjo vplivalo vzporedno uresničevanje programa lastninjenja podjetja, ki mora biti končano v tem letu, lahko še vedno pričakovane težke pogoje gospodarjenja preživimo brez večjih stresnih situacij.

M. B.

ANKETA

Pripombe na preteklo leto

V mesecu decembru leta 1993 smo na poslovnem srečanju zaposlenim trgovalci in poslovojni podjetja Semanovna izvedli kratko anketo o znanem proizvodnem letu. Osnovni vprašani splošno obdobje letnega poslovanja. Vprašanja v pozitivnem smislu je bilo - ZAKAJ SE VAM ZDI, DA KUPCI RADI KUPUJEJO HUMOVIT? Možno je bilo par odgovorov. Deset anketiranih je na vprašanje odgovorilo, da je leto 1993 bilo za njihovo podjetje uspešno. V tem sklopu vprašanih je bilo tudi nekaj, ki so se zavedali, da leto 1993 ni bilo tako uspešno, kot se je zdela na prvi pogled.

Leto 1993 brez izgube

Zaključili smo enoletno poslovanje, za katerega lahko rečemo, da se je odvijalo v spreminjajočih se pogojih gospodarjenja, ki pa niso vplivali na naše podjetje v tolikšni meri, da bi se preveč oddaljili od načrtovanih ciljev.

Ekonomsko politika Slovenije je sicer delala na spodbujanju uspešnejšega dela gospodarstva in nudila pomoč pri njegovem problematičnem delu, kar naj bi pripomoglo k večji stabilizaciji, vendar je vse skupaj ostalo pri poskusih, ne da bi v večji meri vplivalo na gospodarjenje našega podjetja.

V začetku leta smo si zastavili precej ambiciozne cilje po povečanju proizvodnje in prodaje glede na preteklo leto ter istočasno

zmanjšanje vseh vrst stroškov, ki so bili na koncu leta na nivoju podjetja uresničeni z naslednjimi vrednostmi:

	% na plan	% na pret. leto
— materialna proizvodnja	- 11	- 4
— fizični obseg prodaje	- 16	+ 0
— vrednostni obseg prodaje	- 11	+ 13
— izvoz na konvertibilno tržišče	- 22	- 11
— uvoz iz konvertibilnega tržišča	- 33	- 34
— povprečno število zaposlenih	- 4	- 6
— produktivnost	- 7	+ 1

Prodaja ob koncu boljša

Iz zgoraj navedenih odstopanj od začrtanih ciljev je razvidno, da so bili doseženi rezultati nekoliko boljši v primerjavi s preteklim letom kot pa v primerjavi s planom, v glavnem pa so bili zabeleženi zaostanki tako za pričakovanimi kot tudi za zastavljenimi cilji.

V letu 1993 se pozna, da se je zaradi nerentabilnosti ukinila proizvodnja cinkovega belila in litopona, zato je bil največji izpad proizvodnje v primerjavi s preteklim letom v Kemiji Celje, in to za 26 %, v PE Titandioksid pa za 7 %, kjer pa se je nekoliko omejevala proizvodnja zaradi stalnega padanja cen od začetka leta dalje.

Nabava surovin in materiala se je usklajevala z obsegom proizvodnje in porabo zalog, kar je razvidno tudi iz indeksov uvoza v primerjavi z načrtom in preteklim letom, ki zaostajajo za indeksi dosežene proizvodnje in prodaje v dolarski vrednosti. Kljub vsemu je bila preskrbljenost proizvodnje s surovinami v glavnem dobra, še vedno pa je evidentno veliko število dni vezave obratnih sredstev v zalogah surovin in materiala.

Na področju prodaje je celo leto prevladovala krizna situacija, ki se je na slovensko tržišče prenesla iz zmanjšane obsega poslovanja z bivšimi jugoslovanskimi republikami, veliko boljše ni bilo na zahodnoevropskem tržišču, kjer se je bilo treba boriti s konkurenco v obliki zniževanja prodajnih cen in se je pričelo stanje deloma izboljševati šele proti koncu leta.

Naše podjetje je sicer v fizičnem obsegu na domačem tržišču preseglo obseg prodaje v primerjavi s preteklim letom za 8,5 odstotkov, vendar pa prodajne vrednosti realno niso dosegale nivoja preteklega leta, saj so porasle samo za 20,8 odstotkov. Načrtovane prodajne vrednosti na slovenskem tržišču niso bile dosežene niti v količinskem niti v vrednostnem obsegu.

Tako padanje cen kot zmanjševanje fizičnega obsega prodaje na trge bivših jugoslovanskih republik je vplivalo na to, da se je promet našega podjetja v primerjavi s preteklim letom na to tržišče skoraj razpolovil, v primerjavi z načrtovanimi količinami in vrednostmi pa je bil dosežen samo s 65 odstotki.

zvezi z neuspešnim gojenjem rastlin je 8 točk, kar se slabo meša z navadno zemljo, in ker je predrag po 6 točk, sedevček zaradi neprimerne ambalaže pa je

Izvoz na konvertibilno področje je po fizičnem obsegu presegel količine preteklega leta za 1,6 odstotka, tolarsko protivrednost pa za 19 odstotkov. V drugi polovici leta je bilo zaradi velike konkurence na tem tržišču možno dosežati čedalje nižje prodajne cene, vendar je zaradi boljših pogojev na začetku leta in ker je tečaj tujih valut naraščal nekoliko hitreje, kot je bila priznana inflacija, realna rast tolarske protivrednosti izvoza zaostala za preteklim letom samo za 1 odstotek. Načrt izvoza na konvertibilno tržišče za leto 1993 je bil postavljen precej visoko, zato je bil tudi dosežen količinski obseg izvoza v primerjavi z načrtom nižji, in to za 3 odstotke, v tolarski protivrednosti pa je zaostajal celo za 15 odstotkov.

Zaradi takšnega stanja na domačem tržišču in na tujih trgih skupna prodaja, beleži realen padec prihodkov.

Stroški nižji

Situacija na prodajnem področju, ki je vplivala na zmanjšanje obsega proizvodnje, je zahtevala od podjetja ukrepanje na področju stroškov, kar je pripomoglo k temu, da so se pri poslovnem uspehu uresničili načrtovani cilji in poslovno leto smo zaključili brez negativnih rezultatov.

Stroški surovin in materiala so naraščali hitreje kot prodajne vrednosti, zato so tudi vrednosti zalog z delnim vključevanjem proizvodnih stroškov na koncu leta višje, kljub temu, da se je fizičen obseg gotovih proizvodov znižal. V strukturi pomeni vrednost stroškov materiala in storitev za približno 4,5 str. % več kot v preteklem letu.

Precejšnje zmanjšanje stroškov pomeni amortizacija osnovnih sredstev, ki je bila računana na posamična osnovna sredstva, še na nabavne vrednosti pred novo ocenitvijo po predpisih za izvedbo lastninjenja in je bila tako nizka zaradi precejšnje odpisnosti opreme. Poleg navedenega pa je bila inflacija v letu 1993 nižja kot v letu 1992, kar je zmanjšalo stroške iz naslova revalorizacije amortizacije. Na ta način se je v primerjavi s preteklim letom strošek amortizacije znižal v strukturi na 4,5 % od 13,3 % v preteklem letu, indeks povečanja pa predstavlja samo 37 % doseženih sredstev amortizacije preteklega leta, kar pomeni tudi manj ustvarjenih sredstev za investicije.

Najvišji rast tako v strukturi stroškov kot z indeksi rasti v primerjavi s preteklim letom so imeli osebni dohodki s 33 %-nim povečanjem in nematerialni stroški, kjer predstavljajo največje vrednosti prispevki na osnovi bruto OD in so naraščali v nekaterih odstotkih kot osebni dohodki, ter zavarovalne premije, ki so bile za 40 % nižje kot preteklo leto.

Koliko si zapomnimo?

Na takšno stanje pri izdatkih za OD s prispevki je ob nižji proizvodnji vplivalo zmanjšanje števila zaposlenih šele proti koncu leta in so se zato ti stroški, v primerjavi s preteklim letom, povečali za 4,4 str. %.

Iz direktnih in indirektnih stroškov proizvodnje je bil v letu 1993 dosežen pozitiven poslovni rezultat, ki se je porabil za pokritje negativnih razlik med prihodki in odhodki financiranja, kamor štejemo obresti in tečajne razlike, v višini 257 mio SIT, čeprav je dejanska negativna razlika za tretjino nižja, vendar je del po zakonskih določilih odpadel na revalorizacijske rezerve in za negativno razliko med izrednimi prihodki in odhodki v višini 147 mio SIT, kjer predstavlja največje vrednosti odpis neizterljivih terjatev in odpis neamortizirane vrednosti osnovnih sredstev zauzavljenih obratov.

Likvidnost stabilna

V letu 1993 je uspevalo podjetje skozi celo leto obdržati dobro likvidnost brez blokad žiro računa ali kasnitve plačil za obveznosti, pri občasnem najemanju premostitvenih kreditov ob nabavi večjih kontingentov surovin, zapadlosti anuitetnih obveznosti ali izvajanja investicijskih del večjega obsega. Kazalci finančne stabilnosti so se v primerjavi s preteklim letom nekoliko poslabšali, v celoti gledano pa so za podjetje še vedno ugodni.

Stalna sredstva so porasla za 15 %. Enaka rast kot je bila pri sredstvih, je bila razvidna tudi pri virih sredstev, kjer pa je trajni kapital z revalorizacijo dosegel 14%-no stopnjo rasti, hitrejšo rast nad povprečjem pa so imele kratkoročne obveznosti, in to iz naslova kratkoročnih kreditov. V strukturi virov sredstev imamo še vedno visok odstotek lastnih virov sredstev, ki se je za nekoliko nižji obseg poslovanja kot v preteklem letu v strukturi znižal samo za 1 %, realna vrednost lastnih virov pa se je v primerjavi s preteklim letom znižala.

Kljub vsemu lahko zaključimo, da so za podjetje ob gospodarjenju v tako težkih pogojih ko se veliko podjetij bori za svoj obstoj, doseženi rezultati tudi uspeh.

M. B.

Optimistični načrti

Kupi danes, da jutri ne bo dražje

Razveseljujejo nekolikaj bolj optimistične ocene naših ekonomistov v Marketingu za položaj prodaje v letošnjem letu. Odgovorna za izvoz gospoda Flis in Federnsberg menita, da se na trgu občuti rahlo oživiljanje prodaje, saj se je v večini spremenila psihologija kupcev: Kupi raje danes, da jutri ne bodo cene višje.

Ta filozofija kupcev se je spremenila na svetovnem tržišču. Trend cen na trgu je namreč v porastu. Če pa je ta trend trenutni ali trajen, je še prezgodaj ugibati. Položaj je torej na trgu zmeroma optimističen. Cinkarna si je v zadnjih nekaj letih pridobila precej dobrih kupcev na različnih tržiščih. Ta razvejanost je zelo dobra, ker nas lahko krize oziroma devalvacije posameznih držav manj prizadenejo.

Umirila se je tudi intenzivnost investicij v podobnih proizvodnjah, kot je naša. Zato je upati, da bomo letos lah-

ko dosegali nekoliko višje cene kot preteklo leto. V letošnjem letu naj bi zvišali količino izvoznih proizvodov in tako nekoliko zvišali izvoz. Marketingova strategija je usmerjena tudi v razširitev ponudbe vseh proizvodov, ki prenesejo transportne in druge stroške. V prvi fazi je načrtovana predstavitev Cinkarne v okviru predstavitev slovenskega gospodarstva na sejmu na Češkem, kjer se bodo morda skovali še kakšni drugi poslovni odnosi.

M.G.

Prodati direktno ali preko trgovin

Upamo, da bodo tržne možnosti na domačih tleh in trgih bivše Yu tolikšne kot lani, ko smo prodali za 43 milijonov DEM proizvodov in smo bili relativno uspešni glede na dosedanje tržne razmere. Večino proizvodov smo prodali v Sloveniji, to je 80 odstotkov, na Hrvaško 14 odstotkov, ostalo pa smo prodali v Makedonijo.

Struktura kupcev se med letom ni bistveno spreminjala, del prodaje pa se je začel preusmerjati v direktno prodajo k manjšim poslovnim partnerjem.

Po besedah pomočnika direktorja Marketinga dipl. oec. Boruta Sedovnika je direktna prodaja precej bolj rizična zaradi nerednih plačil. Dosti boljše izkušnje imajo s prodajo preko trgovin, posebno velikih trgovinskih sistemov, kjer se naše blago dosti hitreje obrača kot v majhnih privatnih trgovinah. Prodaja preko trgovin ima še eno zelo pomembno prednost, to je zapi- ranje obveznosti preko kompenzacij. Na ta način dostikrat plačamo obveznosti za elektriko, plin ali mazut.

Direktna prodaja poteka tudi preko naše industrijske prodajalne, ki je lani prodala za 77 milijonov tolarjev proizvodov, to pa predstavlja kar

2,5 odstotkov celotne realizacije podjetja. Kot je dejal gospod Sedovnik, bi ta prodajalna z boljšo opremljenostjo lahko prerasla v gradbeni diskont, ki bi lahko konkuriral celo Eri ali Kovinotehni, predvsem z namenom pridobiti čim več gotovine, ki je v današnjih razmerah za redno poslovanje podjetja zelo potrebna.

Po zaslugi komercialnega pristopa, rabatne lestvice, prodaje preko trgovin in fleksibilnosti komenziranja je bilo na domačem trgu prodanega veliko gradbenega materiala, saj je bila prodaja presežena kljub izgubi hrvaškega in makedonskega tržišča.

M.G.

Molka si ne moremo več dovoliti

Komuniciranje je ključ do vsega

Letos več predstavitev v tujini

Bitka za trg je danes svetovna vojna in tako pomembna, da je ne smemo prepustiti, enostavno moramo biti zraven. Glede na načrtovano izboljšanje rezultatov poslovanja v letošnjem letu, bi morali vzpostaviti tudi nov odnos do oglaševanja - model komuniciranja kot integrirani del marketinga.

Podobno kot lani naj bi v letošnjem letu opredeljene aktivnosti na področju tržnega komuniciranja predstavljale 1 odstotek od realizacije v Sloveniji in bivših Yu trgih skupaj. Predvidene naložbe omogočajo najnujnejše aktivnosti tržnega komuniciranja le na teh tržiščih. S tem denarjem bo mogoče zadovoljiti oskrbo s prospekti za cinkarniške proizvode, najnujnejšo udeležbo na domačih sejmih s povprečno predstavitevjo ter skromnih akcijah pospeševanja prodaje.

Glede na spremenjene razmere na tržišču, vedno večjo konkurenco in njen agresivni nastop nikakor ne bi smeli zmanjševati naložbe v tržno komuniciranje. Nasprotno, morali bi jih sistematično in racionalno usmerjati, iskati vse možne povezave in sinergijske učinke.

Naša prihodnost je odvisna od izvozne uspešnosti, saj je »domači« trg premajhen. Dodatne prilagoditve omogočajo

sporazumi o prosti trgovini. Predvsem pa pričakujemo ugodna tržna gibanja, ki so pretežno vezana na titanov dioksid in pločevino, ni pa gotovo kakšne so možnosti pri izvoznem trženju grafičnih plošč, gradbeništvu in ekolakov. Prav zavoljo tega je potrebno opredeliti naše cilje tržnega komuniciranja tudi na tujih tržiščih in predvideti potrebne aktivnosti. Odpirajo se nam možnosti, da bi v letošnjem letu lahko nastopili na nekaterih sejmih, to je na Češkem, Madžarski in Slovaški, v Italiji na grafičnem sejmu GEC in v okviru možnosti na sejmu PIGMENTS and RESINS in EUROCOATS, v okviru predstavitev slovenskega gospodarstva gospodarske zbornice Slovenije.

Na nekaterih domačih sejmih pa bomo skušali nastopiti skupno s kupci, kjer bomo lahko določili skupna izhodišča. Predvidoma bi se lahko udeležili naslednjih sejmov:

NASTOPALI BOMO NA NASLEDNJIH SEJMIH:

Slovenija:

1. ALPE-ADRIA vse za dom	Ljubljana	7. - 12. 4.
2. BIRO '94 - mednarodni sejem grafike, biroteh. in komuniciranje	Maribor	13. - 16. 4.
3. TEROTECH '94 - mednarodni sejem vzdrževanja in opreme	Maribor	10. - 14. 5.
4. GRAFIKA '94 - mednarodni sejem grafične in papirne tehnologije	Maribor	1. - 4. 6.
5. Mednarodni KMETIJSKI SEJEM	Gor. Radg.	20. - 28. 8.
6. MOS '94 - mednarodni obrtni sejem	Celje	9. - 18. 9.

Makedonija:

1. Mednarodni sejem knjige	Skopje	17. - 21. 5.
2. TEHNOMA '94 - mednarodni sejem črne in barvaste metalurgije gradbenega materiala in opreme	Skopje	18. - 22. 10.

Hrvaška:

1. Spomladanski zagrebški velesejem	Zagreb	19. - 23. 4.
2. ANTIKOROZIJA '94	Zagreb	21. - 25. 6.
3. Jesenski zagrebški velesejem	Zagreb	19. - 25. 9.
4. Intergrafika '94	Zagreb	18. - 22. 10.

ANKETA

Pripombe na embalažo

V mesecu decembru leta 1993 smo na poslovnem srečanju z zaposlenimi trgovci in poslovodji podjetja Semenarna izvedli kratko anketo v zvezi z našim proizvodom Humovit. Osnovna vprašanja, ki smo jih zastavili, so bila pozitivna in negativna. Vprašanje v pozitivnem smislu je bilo - ZAKAJ SE VAM ZDI, DA KUPCI RADI KUPUJEJO HUMOVIT? Možnih je bilo pet odgovorov.

Deset anketiranih je največkrat obkrožilo možnost, da ljudje radi kupujejo Humovit zaradi tega, ker so navajeni na blagovno znamko. Takšnih odgovorov je bilo kar 80 %. Precej jih je menilo, da so potrošniki zadovoljni s Humovitom zaradi uspešnega gojenja rastlin (7 pozitivnih odgovorov, oz. 70 %). Približno polovica ali nekoliko več jih je menila, da kupci radi kupujejo Humovit zato, ker se dobro meša z navadno zemljo, ker je primerna cena ali ker je primerna embalaža.

Štirje od desetih anketiranih so odgovore še natančneje opredelili z rangiranjem svojih odgovorov s točkami od ena do pet. S seštevkem teh točk ugotovimo, da najvišja vrednost točk pripada odgovoru, da so potrošniki zadovoljni s Humovitom zaradi uspešnega gojenja rastlin (18 točk). Veliko točk (15) pripada tudi odgovoru o navajenosti na blagovno znamko. Seštevek v zvezi s primernostjo cene je 8 točk, v zvezi s primerno embalažo 7 točk, in ker se dobro meša z navadno zemljo, 6 točk.

V tem sklopu vprašanj je eden od anketiranih dopolnil četrto možno varianto o primernosti embalaže, s tem, da je omenil slabost embalaže - vreče se hitro strgajo, oziroma ne prenesejo transporta do končnega kupca.

Vprašanje v negativnem smislu (ZAKAJ SE VAM ZDI, DA KUPCI NE KUPUJEJO RADI HUMOVIT?), je prav tako vsebovalo pet možnih odgovorov. Deset anketiranih je največkrat obkrožilo možnost v zvezi z neprimernostjo embalaže. Takšnih odgovorov je bilo 60 %. Pet anketiranih je menilo, da je Humovit predrag, štirje, da se slabo meša z zemljo, trije, da se z njim rastline neuspešno gojijo, dva pa, da ljudje niso navajeni na blagovno znamko.

Dva od desetih anketiranih sta odgovore natančneje opredelila z rangiranjem svojih odgovorov s točkami od ena do pet. S seštevkem teh točk ugotovimo, da najvišja vrednost točk pripada prvemu odgovoru, to je, da ljudje niso navajeni na blagovno znamko. Seštevek v

zvezi z neuspešnim gojenjem rastlin je 8 točk, ker se slabo meša z navadno zemljo, in ker je predrag po 6 točk, seštevek zaradi neprimerne embalaže pa je 4 točke.

Eden od anketiranih je v tem sklopu vprašanj menil, da je pakiranje zelo slabo, in da so vrečke neenakomerno pakirane. Da embalaža ni primerna, pa je delno mislil prav tako eden vprašanih.

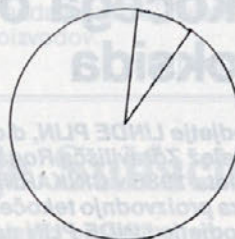
V celoti gledano ugotavljamo, da je navajenost na blagovno znamko Humovit velika, saj to potrjujejo tako pozitivni kot negativni odgovori. Še bolj pomembno je ugotovljeno dejstvo vprašanih (visoko število pozitivnih odgovorov in dokaj nizko število negativnih), da so potrošniki zadovoljni s Humovitom zaradi uspešnega gojenja rastlin. Na zastavljeno vprašanje v zvezi s ceno ugotavljamo, da se le-ta verjetno giblje v normalnih okvirih, saj so tako negativni kot tudi pozitivni odgovori na to možnost uravnoteženi.

Glede na rezultate ankete ugotavljamo, da na celotno podobo Humovita najbolj negativno vpliva embalaža.

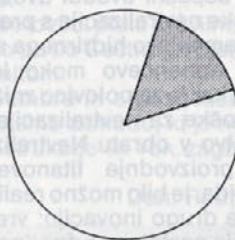
V anketi so bili v glavnem zajeti prodajalci in poslovodje trgovin podjetja Semenarna. Zato lahko sklepamo, da so njihovi odgovori, glede na prakso in neposreden stik s potrošniki, v veliki meri relevantni za mnenje, ki smo si ga ustvarili s pomočjo izvedene ankete.

Z.P.

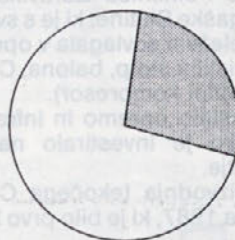
Koliko si zapomnimo ?

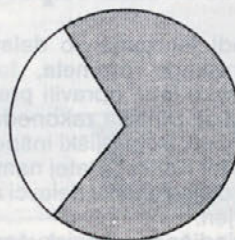
10 % prebranega

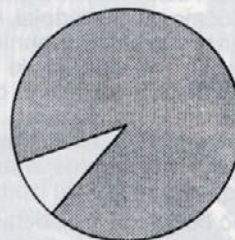
20 % slišane

30 % videne

70 % izreče nega

90 % storjenega

ANKETA AGRO

ZAKAJ SE VAM ZDI, DA KUPCI KUPUJEJO HUMOVIT?

MOŽNI ODGOVORI	ŠT. POZIT. ODGOV.	%
I. Zaradi tega, ker so navajeni na blagovno znamko	8	80.0 %
II. Ker se dobro meša z navadno zemljo	6	60.0 %
III. Ker je primerna cena	6	60.0 %
IV. Ker je primerna embalaža	5	50.0 %
V. Ker so zaradi uspešnega gojenja rastlin potrošniki z njim zadovoljni	7	70.0 %
SKUPNO ŠTEVILO ANKETIRANIH	10	100.0 %

ZAKAJ SE VAM ZDI, DA KUPCI NE KUPUJEJO HUMOVIT?

MOŽNI ODGOVORI	ŠT. POZIT. ODGOV.	%
I. Zaradi tega, ker niso navajeni na blagovno znamko	2	20.0 %
II. Ker se slabo meša z navadno zemljo	4	40.0 %
III. Ker je predrag	5	50.0 %
IV. Ker ni primerna embalaža	6	60.0 %
V. Ker zaradi neuspešnega gojenja rastlin potrošniki z njim niso zadovoljni	3	30.0 %
SKUPNO ŠTEVILO ANKETIRANIH	10	100.0 %

Novi solastnik proizvodnje tekočega ogljikovega dioksida

Podjetje LINDE PLIN, d.o.o. iz Celja, je odkupilo sovlagateljski delež Zdravilišča Rogaška Slatina, ROGAŠKI VRELCI, d.o.o., ki je leta 1986 v CINKARNI, PE Metalurgija sovlagalo v investicijo za proizvodnjo tekočega ogljikovega dioksida (CO₂). Tako bo podjetje LINDE PLIN na področju tehničnih plinov v R Sloveniji prevzelo glavno poslovanje s CO₂, saj je odkupilo od Rogaških vrelcev še stabilne in transportne cisterne. Odkupilo je tudi stabilne cisterne od Belinke Ljubljana.

Po uspešni uvedbi dvostopenjske nevtralizacije s pretežno zamenjavo hidrirnega apna z apnenčev moko leta 1985, kar je za polovico znižalo stroške za nevtralizacijsko sredstvo v obratu Nevtralizacije proizvodnje titanovega dioksida, je bilo možno realizirati še drugo inovacijo: vrednotenje nastalega odpadnega CO₂ iz prve stopnje nevtralizacije.

K investiciji smo pridobili takratno Polnilnico Zdravilišča iz Rogaške Slatine, ki je s svojim deležem sovlagala v opremo (čistilni stolp, balona, CO₂ in hladilni kompresor). Vso ostalo opremo in infrastrukturo je investiralo naše podjetje.

Proizvodnja tekočega CO₂ od leta 1987, ki je bilo prvo le-

to redne proizvodnje, povprečno proda 2.115 t tekočega CO₂ na leto. V zadnjem času se je zaradi kriznega stanja v gospodarstvu prodaja zmanjšala. Zmanjšala pa se je tudi proizvodnja titanovega dioksida, kar je pogojevalo manjšo proizvodnjo.

Podjetje LINDE PLIN se je s pogodbo obvezalo, da bo redno dokupovalo količine tekočega CO₂ do 2.500 t na leto. Če pa bo možen še izvoz, pa še več.

Z novim sovlagateljskim partnerjem, ki ima ogromno tehnološkega znanja, bomo v CINKARNI trajneje zagotavljali ustrezno kvaliteto tekočega CO₂. Istočasno pa se že dogovarjamo za boljšo optimizacijo proizvodnje, zlasti za premeščanje izpadov.

Dani Podpečan

Transportni delavci uspešno opravili periodične izpite

Sredi februarja so delavci železniškega prometa, tako kot vsako leto, opravili preizkus, ki ga zahteva zakonodaja o varnosti. Republiški inšpektor Jožef Konrad Ratej nam je dejal, da je z našimi delavci zadovoljen.

Periodično preizkušanje znanja je potrebno predvsem zaradi varnosti, saj se tega dela ne more prepustiti stihiji. Varnost v železniškem prometu določajo razni predpisi, kot so signalni, prometni, tehnični pri vozilih in podobni, ki jih morajo delavci poznati in obvladati.

Po besedah gospoda Rateja takšno preverjanje znanja pravzaprav ni v smislu izpitov, temveč bolj pogovor z delavci o delu, ki ga opravljajo in za katerega so odgovorni. Izkušnje govorijo, da ni nekih izrednih dogodkov, vendar je vedno znova potrebno opozoriti na nekatere stvari.

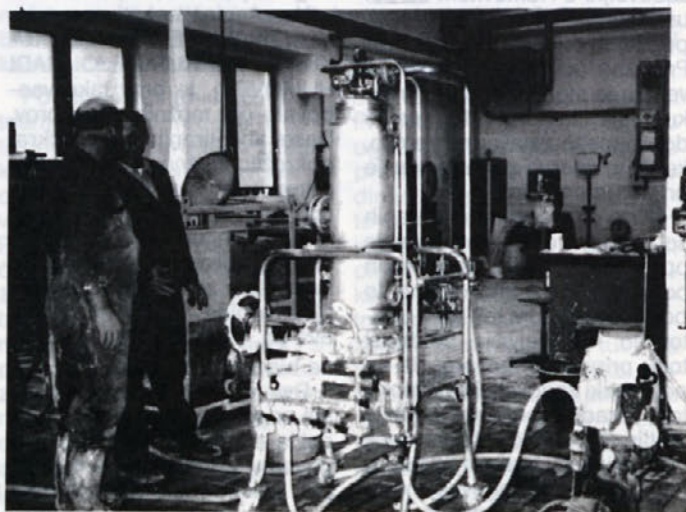

Med letom, posebno takrat, če se spremenijo predpisi, opravijo tudi več predavanj.

Vseh devet delavcev je preizkus opravilo uspešno. Tričlanska republiška komisija je ugotovila, da resno pristopajo k delu, da je njihovo znanje na nivoju ter dala direktorju PE Transport zagotovilo, da so sposobni za opravljanje nalog v železniškem transportu.

M.G.

IZPOPOLNITEV POVRŠINSKE OBDELAVE

Projektna skupina, ki jo vodi dipl. ing. Marko Tukarič pripravlja tehnično dokumentacijo za površinsko obdelavo titanovega dioksida na napravah bivšega litopona. V laboratoriju za pilotne poskuse pa trenutno že testirajo prototip nove naprave, ki bi jo po pozitivnih testih lahko vkomponirali v obstoječo opremo v omenjenem obratu. Poskuse pa delajo tudi na starih litoponskih napravah. Če bo načrtovani projekt izpeljan po predvidenem rokovniku, bi naj s poskusno proizvodnjo začeli že čez leto dni.

KOPALNICE NI VEČ

Lani smo dokončno podrli zgradbo, v kateri je bila slačilnica, umivalnica in kopalnica, prvotno zgrajena za potrebe Tovarne organskih barvil. Zanimivo je, da je še leta 1947 na tem mestu bilo športno igrišče. Sedaj pa je predvidena zelenica.

Novi proizvodi na pohodu

Cinkarna ima v svojem programu proizvodnje tipe anatasa in rutila. Proizvodni program v Titanovem dioksidu je že skoraj od začetka proizvodnje nespremenjen. Osnovni proizvodni program bi lahko razdelili na tipe: RC-8 kot osnovni pigment, RC-82 kot pigment za disperzije in premaze, RC-823 kot pigment za premaze in lake in RC-827 kot pigment za uporabo v plastiki.

S to paleto so kupci seznanjeni, sami so pigmente preizkusili in jih tudi uporabljajo v svojem proizvodnem procesu. Največji porabniki naših proizvodov so v Nemčiji, Italiji, Franciji in v Združenih državah Amerike. Nekaj manjših količin prodamo še v Južno Ameriko in v arabske dežele.

Na domačem tržišču prodamo približno 10 odstotkov proizvodne kapacitete. Uporabniki v tujini nas primerjajo po kvaliteti z Bayerjem, Dupont-om in Kronosom. Bistvena razlika v kvaliteti je predvsem zaradi razlik v postopku in sicer sulfatnem ali kloridnem. Zaradi kvalitete in komercialne povezanosti s tržiščem smo si prodobili tudi določen status - kvaliteten in s tem cenovni.

Vsi proizvajalci v svetu gredo z izpopolnjevanjem tehnologij predvsem v smeri visoke stopnje površinske obdelave z namenom, da se pridobijo kvalitetnejši pigmenti, ki so specializirani za posamezne namene uporabe. Najbolj uporaben je način višje stopnje površinske obdelave s povečanim deležem aluminijevih in silicijevih spojin. Poleg tega je za specialne pigmente namenjena tudi obdelava s cinkorjivimi, manganovimi in cerijevimi spojinami.

Tudi Cinkarna je s svojo ekipo v razvojnem oddelku razvila nove pigmente s povišano ali visoko stopnjo površinske obdelave. Razvita sta bila pigmenta RC-84 in RC-85. S testiranjem doma in pri kupcih v tujini smo v kvaliteti in namenu povsem uspeli. Naš kupec v Nemčiji trenutno testira nove proizvode za namensko uporabo v pigmentiranih disperzijah, ter v disperzijskih barvah z visokim PVK za notranjo in zunanjo uporabo. Kasneje se bo testiranje izvedlo še za uporabo v praškastih lakih. To bi bilo področje disperzij, kjer smo bili doslej prisotni le z RC-82.

Področje premazov in matiranih lakov smo pokrivali z RC-823, ki je organsko obdelan za doseganje boljše disperzibilnosti. Pojavlja se problem preslabe svetlobne obstojnosti, vremenske obstojnosti in sposobnosti zagotovitve sijaja.

Razvili smo tip RC-833, ki je površinsko obdelan z alumi-

jevimi in cirkonovimi spojinami zaradi svoje namenske uporabnosti v lakih s sijajem in z nizko svetlobno obstojnostjo. Ni pa še dokazana visoka vremenska obstojnost, ker je testiranje le-tega daljši časovni proces.

Tudi RC-833 je še naknadno organsko obdelan. Povpraševanje po pigmentu je veliko, vendar nam proizvodne kapacitete, ki so letos polno zasedene, trenutno še ne dopuščajo nove kampanje proizvodnje. Narejeno je bilo nekaj več kot 100 ton in to bi lahko tudi takoj prodali. Tudi cenovno je proizvod zelo zanimiv. Vedeti pa moramo, da je v proizvodnji pigmentov ozko grlo prav površinska obdelava. Zato se pospešeno pripravljajo načrti za usposobitev dodatne linije v obratu litopona.

Za kupca v Ameriki smo v dogovoru za testiranje o možni uporabi RC-8 v industriji za vlečenje plastičnih cevi. Vzorci so bili že odposlani. Po prvotnih informacijah, bi, če bi testiranje uspelo, bile te količine preko 500 ton letno. Kupci v Ameriki uporabljajo dosežaj za te namene Dupont-ov R-100.

Pojavlja se še eno področje, ki bi bilo za nas zelo zanimivo. To je uporaba naših pigmentov v industriji laminatnih papirjev. Vedeti je treba, da je v ta namen potrebno razviti nov pigment s popolnoma drugačnimi zahtevami in lastnostmi. Dosedanji testi so pokazali še neodgovarjajočo svetlobno obstojnost laminatov z našimi pigmenti, vendar gre razvoj naprej.

To bi bil pregled dela na področju razvoja trženja in aplikacij. Da bi lahko sami doma opravljali osnovne stopnje testiranja starih produktov in novih kot posledica razvoja letih, se bomo morali organizirati in aparativno opremiti. Glede aparativne tehnike smo v zadnjem času nabavili najnunnejše aparature za merjenje optičnih lastnosti pigmentov, dobili pa smo še pripomočke za izdelavo premazov, lakov, disperzij, kjer pa so lastnosti le-teh standardizirane. Vsi v zadnjem času nabavljeni instrumenti so le nadomestilo za iztrošene. Vendar brez osnovnih možnosti apli-

kacij proizvodov doma, ne moremo pričakovati, da nam bodo kupci pigmente testirali in po pravici povedali o dejanski dobri kvaliteti. Tudi vprašanje višjega cenovnega statusa na trgu bazira na domači aplikaciji, da lahko kupcu vedno dokažeš z rezultati testiranja dejansko kvaliteto naših proizvodov.

Skupaj s proizvodnjo, razvojem, komercialno in servisom so se začeli ustvarjati pogoji za hitro in podkrepjeno prilagajanje zahtevam tržišča za pigmente za namenske uporabe in s tem tudi osnova za nadaljni razvoj palete naših proizvodov.

Dimitrij Veber

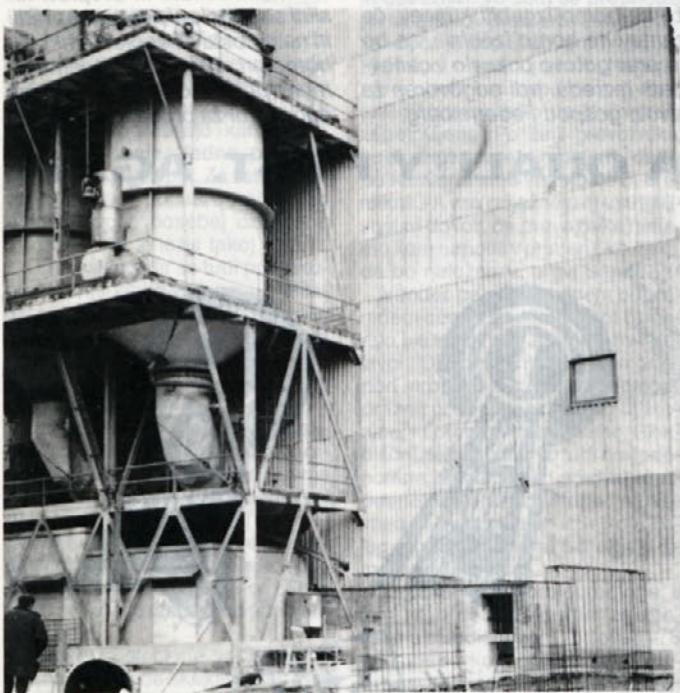
Potek investicije Sulfacid

Na podlagi v Ingradu Celje izdelanih projektov, smo v februaru 1994 zaključili gradbena dela temeljev za reaktorje Sulfacid odžvepljevalne naprave.

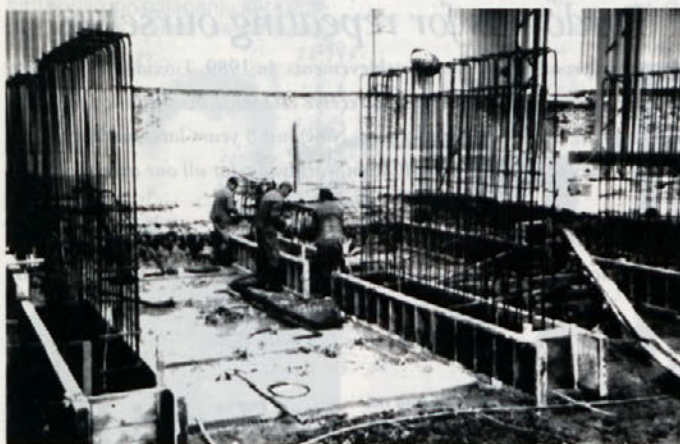
Zaključna gradbena dela bo Gradis Celje nadaljeval šele septembra po izvršeni montaži opreme. Zaključna gradbena dela obsegajo še lovni plato z lovilno jamo in odvodno kanalizacijo. Lovni plato pa bo Cestno podjetje pokrilo s kislinoko odpornim litim asfaltom.

Zagon načrtujemo v začetku novembra in s pospešenim in koordiniranim delom že nadoknadujemo zamudo, ki je nastala zaradi zaključevanja finančne konstrukcije in rok zagona ni ogrožen.

Dani Podpečan

Naložbo gradimo na južni strani proizvodne hale Titanovega dioksida

Montaža armature za temelje (foto: D. Podpečan)

ISO STANDARDI

Zahteve s trga so tu - kaj pa mi?

Kupci vedno pogosteje sprašujejo po certifikatu iz serije ISO 9000. Pridobiti certifikat pomeni urediti poslovanje in proizvodnjo do take mere, da ti mednarodno priznan presojevalec to prizna. Vemo, da pomeni ureditev funkcioniranja podjetja večletni trud vseh zaposlenih za isti cilj. Ali zmoremo?

Napotili smo se k najbolj odgovornim za to, da bi certifikat pridobili sedaj in ne prepozno.

Vse aktivnosti, ki jih standard predpisuje, so usmerjene k zadovoljitvi kupca, zato smo šli naprej v Marketing.

Tuji trg: Dipl. oec. Federnsberg nam je povedal, da so se konec leta 1992 pojavile prve zahteve kupcev po certifikatih, danes pa je zahtev vedno več. Vedno več je tudi kupcev, ki to že imajo. »Od nas zahtevajo predvsem, da smo registrirani ali vsaj izenačeni v testih in metodah. Bržkone gre trend v smer zahtevanja in pridobivanja ISO standardov. Če temu trendu ne bomo sledili, nam bodo kupci zaprli vrata. Če že ne bomo izgubili kupcev, če zahtev ne bomo izpolnili, se bo to prav gotovo poznalo v cenovnem razredu, trdi odgovoren za izvoz, gospod Federnsberg.

Domači trg: Dipl. oec. Sedovnik pojasnjuje, da se na domačem trgu srečujemo že s štirimi zahtevami po ISO standardih s strani Save, Leka, Colorja in EMA-posoda. »Tam, kjer zahtevajo certifikate, nastanejo težave iz stroškovnega vidika. Večkrat je potrebno pretehtati, če je kupec dovolj velik, da se nam stroški v zvezi s pridobitvijo certifikata splačajo.

Pri cinksulfatu in žveplovih kislini so kupci zelo resno zapretili in nam postavili enoletni rok, ker bomo pri njih v nasprotnem primeru prišli v drugi plan«, pravi odgovorni za prodajo v Sloveniji

in kar je še ostalo jugo trga ter dodaja: »V Marketingu pa imamo že tako dodatno delo, ker moramo poleg računov pošiljati kupcem tudi poročila o analizah«.

V poslovnih enotah različna mnenja

Titanov dioksid: Ing. Cankar meni, da je kakovost sicer področje, kjer se ne moremo kdo ve kako pohvaliti, ker smo doslej vsi skupaj premalo naredili. Najdlje so v tej poslovni enoti prišli na področju organizacije, ki ima cilj jasno opredeliti pristojnosti in odgovornosti. Že pred dvema letoma so formirali operativni razvoj Titanovega dioksida, lani pa tehnično-komercialni servis. Uvedli so tudi specifikacije proizvodov. Osnovna in najboljšežnja naloga pa jih še čaka, to je definiranje in dokumentiranje postopkov. Ta naj bi se začela odvijati bolj sistematično po reorganizaciji, ki so jo opravili pred nedavnim in s katero je strokovno tehnični kader dobil konkretne pristojnosti in odgovornosti za posamezne dele procesa.

Letos so se odločili, da začno z izgrajevanjem računalniškega informacijskega sistema za kontrolo kakovosti. Tu so končno našli primerno orodje - programski paket SAS - za izdelavo aplikacij. Eno leto pa za uporabo tega programskega orodja izobražujejo tehnologa gospoda Broza.

»Po mojem mnenju bo kakovostni premik v Cinkarni zaživel takrat, ko bomo zadovoljili »internega kupca«. Ali drugače povedano, ko bomo osvojili filozofijo, da bo na primer vsak v Cinkarni zadovoljil tistega, za katerega dela. Na primer delavec v proizvodnji bo zadovoljil sodelavca, ki bo izdelek opravljal naprej oziroma za njim, ali da bo delavec v strokovnih službah delal tako, da bo delavec iz proizvodnje zadovoljen z uslugo in obratno«. »Zadovoljitev internega kupca« temelji na spremembi miselnosti o samem delu, meni gospod Cankar in dodaja, da je certifikat zgolj zaradi certifikata sicer nepotreben.

Velfon: Ing. Žerjav poudarja, da so njihovi proizvodi specifični, ker zahtevajo veliko natančnost. Zavoljo tega pa so zahteve po ISO standardih na trgu toliko večje in zahtevnejše. Kupci jih trenutno še tolerirajo in se zadovoljijo, ko vidijo potek proizvodnje. Vendar pa želijo tehnične podatke in skice o vsakem proizvodu posebej. Gospod Žerjav meni, da na tem področju pre-

malo naredimo v celoti nasploh v Cinkarni. »Če začnemo kar pri prospektnem materialu, lahko rečemo, da kupcu nimamo ponuditi tako primerne, da bi bilo dobro za Evropo. Menim, da bi moral generalni direktor kdaj vprašati, kaj je narejenega oziroma dati direktivo, da bi se stvari premaknile«, pravi in ugotavlja, da imamo sicer tudi Službo kakovosti za to.

Kemija Mozirje: Ing. Erjavec pojasnjuje, da nekateri kupci zahtevajo le nekakšno poročilo oziroma potrdilo (atest) o kakovosti, preverjene od tretje osebe, to je od neke institucije. V večini pa zahtevajo, da jim v Kemiji dajo poročila za uporabo posameznih proizvodov po obstoječih predpisih. Direktor pravi, da kupci večkrat zahtevajo tudi ISO standarde, ki bi veljali za vso tovarno. Pomeni, da jih zanima, če opravljajo kontrolo v posameznih fazah izdelave. »S tem kupcu ni potrebno imeti vhodne kontrole, saj bi mu z ISO standardom dali garancijo, da on ne bo imel motenj v svoji proizvodnji«, komentira gospod Erjavec in pove, da mora to Cinkarna še narediti. »Organizacijski predpisi so že opravljeni, vendar vse upočasnjuje lastninjenje. Lahko pa bi to opravili hitreje, če bi delali v prijaznem okolju in bi nam bila glavna preokupacija gledanje samega sebe, ali drugače, če ne bi imeli na dnevnem redu nenehnih operativnih težav, ki vzamejo energijo in čas«.

Kemija Celje: Ing. Kosi pove, da so se pri njih sistema kakovosti po ISO standardih lotili najprej v novem Modrem bakru in Cink-sulfatu. Prepričani so, da ni toliko pomembna pridobitev certifikata, kot je potrebno, da imajo izdelan nek red, sistem, ki bi zagotavljal standardno kakovost. Letos so dobili zahtevo o odpravi pomanjkljivosti v proizvodnji s strani Krke kot kupca. Ob njihovem obisku v Kemiji in ogledu proizvodnje so sestavili zapisnik, v katerem so si začrtali naloge - te pa potem v roku izvedli in kupcu nato takoj posredovali to informacijo. »Menim pa, da ISO 9000 pravzaprav proizvodnji ne pripisuje največjega prostora. Tu gre le za predpisano tehnologijo, navodila za delo in predpise o tem, kaj se zgodi, če se dogodi kaj nepredvidenega. Skratka, v proizvodnji je pomembno, kako vodiš to dokumentacijo. Perfekcionizma torej pri nas ni, vendar menim, da so problemi drugje, na primer v marketingu, kjer se obvladovanja kakovosti še žal niso lotili.« Ing. Kosi tudi pove, da se delno izobražujejo v tej smeri preko literature, imeli pa so že več razgovorov na to temo. Meni pa, da bi predavanja o tem morale organizirati strokovne službe.

A QUALITY FIRST. AGAIN

Pardon us for repeating ourselves,

but we're proud of our quality achievements. In 1989, Tioxide was the first titanium pigment manufacturer to receive ISO 9002 accreditation for both our sulphate and chloride processes. Now just 5 years later, we're the first to achieve ISO 9002 accreditation worldwide for all our operations.

What this means to our customers is our commitment to provide the consistency and reliability that will help them meet their own quality goals.

And that puts us first with them.

Ameriška multinacionalka že ima na svojem prospektnem materialu na veliko označeno pridobljeni certifikat ISO 9002.

Tioxide

Grafika: Ing. Bregarjeva v prihodnosti pričakuje, da bodo v Grafiki pridobili certifikat. Prve korake na tem področju že delajo. Z ozirom na to, da imajo dokumentacijo že precej dobro urejeno, so že začeli z opisi. Intenzivno tudi že sodelujejo s Službo kakovosti, ki jih na tej poti usmerja. Pravi pa, da bodo v programski opremi najverjetneje sledili Titanovemu dioksidu. V Grafiki se tu in tam tudi že pojavljajo kupci, ki zahtevajo ISO standarde, vendar tega še ne postavljajo kot pogoj za prodajo. »Vemo, da bi na tem v Cinkarni lahko delali hitreje, a imamo še preveč operativnih nalog, vendar pa smo prepričani, da bomo to izpeljali«, meni gospa Bregarjeva.

Metalurgija: Ing. Naraks zatrjuje, da so na področju kakovosti že zelo daleč. S Službo kakovosti so se dogovorili, da bodo v marcu že začeli z intenzivnim izobraževanjem kadrov. Navodila za delo že pišejo, najverjetneje pa bodo izbrali enako informacijsko orodje kot v Titanovem dioksidu. »Menim, da bi s temi nalogami lahko končali v obdobju enega leta in pol. Najprej bomo končali v vitalnih proizvodnjah - valjarni in S kislini. Pomagamo pa si tudi z zgledi v Impolu, kjer so ISO dobili lani«, je povedal gospod Naraks.

Nehajmo se sprenevedati

Služba kakovosti: Ing. Marina v celoti citiramo:

»Standardi serije ISO 9000 so zelo splošni. Zahtevajo urejenost celotnega poslovanja in proizvodnje. Za posamezne aktivnosti mora biti pisno določena odgovornost in kompetenca.

Ker so letos začeli med Kemolit plošče podlagati late, je rokovanje z njimi lažje.

Strnjeno vsebino standarda predstavlja citat: »Reci, kaj boš naredil, naredi, kaj si rekel in bodi sposoben dokazati, da si to tudi storil.« Sistem kakovosti, kot ga predpisuje standard, je naša služba predlagala pred več kot desetimi leti. Takrat smo bili deležni posmeha. Sodelovanje je bilo le deklarativno. Prav bi bilo, če bi sedaj vsaj to dejstvo kdo priznal. Standard usmerja vse aktivnosti znotraj podjetij h kupcu. Zato pogrešam čvrsto stališče Marketinga, da certifikat po ISO 9002 moramo imeti.

Skoraj vsaka poslovna enota pravzaprav razmišlja, da bi nekoga zadolžila za kakovost in ta nekdo bo naredil vse, saj zahteva standard vključitev vseh ljudi v sistem kakovosti. Vsak posameznik je v okviru svojega dela zadolžen za kakovostno delo. Te gore nalog pa ne more opraviti ena oseba, tudi znotraj PE ne.

Nehajmo se sprenevedati, valiti krivdo na druge. Združimo moči! Najprej se naj vsak zase odloči, da bo opravil vse, kar je sprejel kot svojo nalogo. Potem ne bo treba iskati vzrokov za neopravljeno in še s tem izgubljati časa. Ne sprašujemo se, kaj smo delali, raje se vprašajmo, kaj smo naredili. In če bomo pri tem poskušali upoštevati delo drugih, bo pot do certifikata postala realnost.

M.G.

Nezaposlenim je v skladišče prepo-vedano. HTV sredstva lahko dvignejo le skozi okno na sliki.

Nič ni prepuščeno naključju

Kakovostno opravljanje dela mora postati naša vsakdanja navada, pri čemer je najpomembnejše, da stvari že prvič ali takoj na začetku opravimo pravilno in brezhibno. To je nova filozofija, ki so jo osvojili v odpremnem centru, od koder odpremljajo naše proizvode naročniku oziroma kupcu. Tam ni ničesar prepuščeno naključju, vse gre preko treh kontrol, poleg tega pa upoštevajo tudi estetski videz proizvoda in samega skladiščnega prostora.

O vplivu delavcev na kakovost izdelkov sta nam pripovedovala skladiščnika Boža Volf in Sandi Jezernik.

»Ko pridejo izdelki iz proizvodnje, jih vse pregledamo, če so pravilno embalarani in nepoškodovani. Če kaj ni v redu pri prevzemu, takoj pokličemo v proizvodnjo, da bodisi prepakirajo ali pa popravijo«, pravi Sandi in dodaja, da se je to že kar nekajkrat zgodilo. »V skladišču imamo vse prostore označene, da blago med dva tisoč vrstami lahko takoj najdemo. Za skladišče skrbimo, da je urejeno in pospravljeno. Lahko se pohvalimo, da na skladiščnih izdelkih ni prahu. Dvakrat tedensko 5 tisoč kvadratne površine strojno posesamo«, zatrjuje Boža.

Pri skladiščenju skrbijo tudi za datumsko kontrolo. Zelo pazijo, da tiste izdelke, ki so že dlje uskladiščene, dajo naprej. Skladiščenje poteka po logičnem zaporedju. Za evidenco uporabljajo kartični sistem številčenja. Vedno poiščejo najenostavnejšo pot. Za tiste materiale, ki se bolj počasi obračajo, so določili svoja, posebej označena mesta, da jih je lažje takoj najti.

Ugotovili so, da se tudi pri dokumentiranju lahko vpliva na kvaliteto, saj pri uvedbi dnevne kontrole ne prihaja do inventurnih razlik. Pravijo, da lažje popraviš danes kot pa čez eno leto, ko se pomote ne spomniš več.

Iz izkušenj so uvedli marsikakšno izboljšavo pri samem skladiščenju. Na primer za skladiščenje tiskarskih plošč so uvedli podlaganje z lesenimi deščicami. To so napravili šele po pogovorih s pospeševalci prodaje, ker so le tako spoznali, kakšne reklamacije so bile in kako se izdelki med skladiščenjem obnašajo.

Marsikdo sicer ne ve, da je bil nekdanji odnos do skladiščnih materialov popolnoma drugačen. Včasih se je po kartonih pisalo, pa tudi hodilo, pri nalaganju ali razkladanju se je zaradi nepazljivosti,

uničevala tudi embalaža. Danes tega ni več. Pri teh delavcih sedaj prevladuje stalna kontrola in opozorjanje na pravilen odnos do izdelka.

Ni dolgo tega, ko v Centralnem odpremnem centru niso imeli skladiščnih izdelkov PE Kemije iz Mozirja. Tako je moral kupec, ki je kupoval tudi drugo cinkarniško blago, s kamionom še v Mozirje. Sedaj imajo nekaj vsake vrste izdelkov na zalogi tudi v tem skladišču.

Kako pa je z odpremo?

Ko pride kupec ali njegov prevoznik, so do njega kar se da prijazni in ustrezljivi. To sem se prepričala na lastne oči. Boža pravi, da prevozniku, če je potrebno, pred nalaganjem tudi očistijo kamion. Nalaganje je odobreno s podpisoma dveh skladiščnikov, tako da je kontrola zagotovljena. Po želji prevoznika, še dodatno zavežejo pakete, da se po kamionu med vožnjo ne bi premikali. »A vsa prijaznost in ustrežljivost ni dovolj, če prevoznika nimamo kam napotiti v primeru, ko čaka, da bo naloženo«, pravi Sandi.

Vendar pa v Centralnem odpremnem centru še ni tako, kot bi moralo biti in kot bi si želeli njegovi delavci. Ob deževnih dneh morajo pod strop na več mestih podlagati prazne posode, da ujamejo deževnico, ki pronicata skozi streho. Skladiščni delavci si želijo tudi bolj poenoteno embalaranje, predvsem pa poenotene, jasno vidne napise imen in oznak naših izdelkov. Poleg tega pa bi moral biti objekt še malo bolj varovan.

Zapisali smo torej predloge o tem, kaj bi se še dalo storiti za izboljšanje skladiščnega poslovanja. S tem prispevkom pa smo želeli predvsem dokazati, kako lahko delavci vplivajo na kvaliteto izdelka, ki ga oddamo kupcu.

M. G.

Sandi Jezernik in Boža Volf

Bralci sprašujejo bralce o tem, kakšen je naš Cinkarnar

Jaz pravim, da Cinkarnar ni dober, če nanj ob izidu ni reakcij, dobrih ali slabih. Novinarji tudi pravimo, da mora ob novici zavrstati. A vedno ni tako. Vsi bi radi dober časopis, vendar je ta največkrat odraz stanja v tovarni.

Ob letošnjem jubileju je priložnost, da naredimo nekakšno raziskavo »Cinkarnarjevega tržišča«. Odločili smo se za malo drugačno anketo o tem, kakšen je naš časopis v očeh bralcev. Nekateri naši bralci so anketirali svoje sodelavce. Delo je bilo bolje opravljeno, kot pa če bi poslali naokrog anketni list, ki ga morda sploh ne bi izpolnili. Zdi se mi tudi, da je opravljena anketa Bralci sprašujejo bralce dosti bolj kritična in zanimiva, kot če bi jo delala sama.

Sprašuje: VITO PEVEC

Odgovarja: FRANC ŠINKO, priučevalec

»Cinkarnarja berem redno od prve do zadnje strani, tudi relativno nezanimive članke, ker so lahko v njih skrite razne informacije, ki informirajo o perspektivi naše tovarne ter o dosežkih posameznikov ali skupin.

Razvoj Cinkarnarja spremljam in menim, da je sprememb premalo. Sicer nas informira dovolj, menim pa, da bi morali včasih objaviti tudi kakšno neuradno informacijo, ki se sicer sliši »na dvorišču«. Te informacije se potem mnogokrat izkažejo kot resnične. Mislim, da bi jih morali objaviti, četudi niso uradne, pa naj jih potem poklicani demantirajo, lahko tudi v Informatorju.

Cinkarnar je zame zelo koristen, menim, da bi moral izhajati še bolj pogosto, saj smo sedaj po ukinitvi samoupravljanja zaposleni zelo slabo informirani. Na primer: o načini privatizacije Cinkarne ne vemo čisto nič.

Pogrešam predvsem rubriko za pritožbe, mnenja, stališča bralcev in pa rubriko za nasvete: pravne, finančne ipd., kjer bi zaposleni lahko spraševali, naši strokovnjaki pa odgovarjali.

Odgovarja: DRAGOLJUB BARBULOVIČ, vodja procesa Končne predelave:

»Cinkarnarja redno prebiram. Najbolj me zanimajo članki o gospodarnosti, poslovanju in strategiji razvoja naše tovarne. Cinkarnar kot časopis je precej dober, lahko pa bi bil še boljši. V njem bi lahko bilo več člankov o neposredni proizvodnji.

Sicer me informira dovolj, vedno ga preberem od prve do zadnje strani, ker je skupaj z Informatorjem edini pravi vir informacij v podjetju.

Kot sem že rekel, bi v njem rad našel še več informacij iz baze, neposredne proizvodnje.

RAJKO PAVLIČ, tehnolog:

»Redno prebiram Cinkarnarja, najprej pa poiščem članke, ki govorijo o novitetah, spremembah in inovacijah v Cinkarni.

Razvoja Cinkarnarja posebej ne spremljam, menim pa, da je dober časopis.

Cinkarnar me o dogajanjih v Cinkarni dovolj informira in mislim, da je kot nosilec informiranja v naši tovarni zelo koristen.

Če bi že moral izbirati, potem bi v Cinkarnarju rad prebral še kaj več o razvoju in tudi o strategiji razvoja Cinkarne.

VITOMIR PEVEC, moje mnenje pa je takšno:

Cinkarnarja redno prebiram in sicer od zadaj proti prvi strani. Tako sicer berem vse časopise. Zakaj... ne vem. Običajno preberem vse članke, saj imam od ene do druge izdaje dovolj časa.

Razvoja Cinkarnarja posebej ne spremljam, mislim pa, da je zdajšnja oblika kar dobra.

Služi mi predvsem kot dopolnilo informacijam za vpogled v dogajanje v Cinkarni in je kot tak za delavce zelo koristen. V njem pa pogrešam podrobnejših informacij o kratkoročni strategiji poslovanja tovarne.

Zaradi precej težkih časov bi želel v njem kaj več lahkega, razvedrilnega čtiva.

BLANKA BOTUŠIČ je spraševala JANEZA BOŠNJAKA in KARLIJA ZDOLŠKA, oba tehnologa v Vzdrževanju. Nastalo je naslednje skupno mnenje:

»Cinkarnarja preberemo v celoti. Najbolj nas zanima, kaj se dogaja v posameznih poslovnih enotah. Zadovoljni smo z informiranjem o novostih pri spremembah v zakonodaji, objavljeno v Informatorju. Zaradi poredkega izhajanja so žal nekateri dogodki včasih preveč oddaljeni. Ne bi bilo napak, če bi objavljali cenik izdelkov, ki jih lahko kupimo v naši cinkarniški prodajalni. Veliko zaposlenih s tem ni seznanjeno, niti s tem, kaj

lahko kupijo, posebno še tisti, ki zaradi narave svojega dela niso v gibanju po celotni Cinkarni.

Zanimivo je, če je v Cinkarnarju objavljena križanka, saj potem Cinkarnar nekateri dalj časa držijo pri sebi. Nagrad bi lahko bilo celo več in ne le denarnih. Za nagrade bi lahko bili tudi cinkarniški proizvodi. Želimo si tudi več humorja.

ANICA ČUČEK je intervjuvala:

AVGUSTA TOPOLOVCA, skupinovodjo. Takole pravi: »Cinkarnarja berem občasno. Zanima me, če bo kaj poročila, koliko bo regresa in kolikšna plača. Razvoj Cinkarnarja spremljam vse od začetka, odkar sem zaposlen tukaj. Menim, da je v zadnjem času glasilo bolj popolno. Moti pa me, da urednica ne more objaviti člankov, kakršne bi želeli. Prav tisti bi bili vsebinsko in informativno bolj brani. Cinkarnar in Informator sta edina vira informacij in komuniciranja med vodilnimi in zaposlenimi. Pogrešam pa več humorja, raznih oglasov in pisma bralcev.

MAJDO ERJAVEC, montažerko: »Cinkarnarja preberem že pri nastajanju v tiskarni, vendar ga potem, ko je stiskan, z veseljem znova prelistam. Poleg Informatorja je edini vir informacij o dogajanju v Cinkarni. Če te zanima, lahko iz Cinkarnarja izveš kar koristne podatke o stanju Cinkarne, dogajanju v njej oziroma podatke, ki so splošnega pomena. Zato menim, da je v sedanjem času zelo koristen. O čem bi želela še brati? Kaj se nam v naslednjem obdobju v Cinkarni obeta.

MILENO POLAJŽAR, vlagalko v tiskarni: Redno ga berem. V njem me razen športa zanima vse. Njegov razvoj spremljam od izida, vendar izhaja zadnje čase le štirikrat na leto. Informira me dokaj zadovoljivo in mi je všeč. Je koristen, dodatne informacije so nam vsem v korist. V njem pa bi rada prebrala kaj več o prihodnosti Cinkarne, predvsem pa o vprašanih delavcev glede njihove zaposlitve.

LENARTA HORVATIČ, retušerja: »V Cinkarnarju me zanimajo vse aktualne zadeve, od športa, kulture in poslovanja. Kot glasilo je dosegel svoj namen in prav je, da je, ker je to edina vez med delavci pri osvajanju informacij v lastnem podjetju. Informira me dokaj zadovoljivo in obširno. Všeč

mi je. Koristen je predvsem zaradi družbenih sprememb in gospodarske preobrazbe.

V Cinkarnarju bi želel brati na primer o posameznikih, ki imajo težave zaradi kategoriziranja bodisi preko disciplinskih postopkov. Rad bi prebral tudi drugo plat, ne le da preberemo »bili so v postopku«. Menim, da to ni objektivno, ker človeka s tem postaviš v negativno luč. Predlagam tudi rubriko »predlogi delavcev«, v kateri bi lahko posamezniki predlagali, kako poslovati oziroma prispevati k celotni koristi podjetja ali poslovne enote. Pogrešam redno spremljanje dosežkov in rezultatov inovativnega dela. Pripominjam pa, da malce peša kvaliteta izdelave črno-belih posnetkov.

AMADEO DOLENC je anketiral:

MILENO STANIČ, samostojno referentko: »Več ali manj preberem ves časopis, največja ironija pa je, da ga berem doma. Kaj bi rekla o njegovem razvoju? Postaral se je z nami vred. Včasih me informira, drugič ne, mislim, da prevečkrat preberem stvari, ki so se že zgodile. Zelo všeč mi je planinski kotiček. Pa tudi noveletne izdaje so lepe. Mislim, da je še kar koristen. Ne vem, kaj bi želela še brati, vsebina niti ni pomembna, bistveno je, da se piše o tistem, kar je v danem trenutku najpomembnejše.

MARIJO RADEJ, koordinatorko področja: »Jasno je, da najprej preberem rezultate poslovanja našega podjetja. Zelo rada pa preberem tudi razvedrilni del in tudi križanke so mi všeč. Če povem po resnici, nisem vedela, da slavi Cinkarnar takšen jubilej. Lahko bi bil mlajši ali pa tudi starejši. Oblikovno je seveda boljši, lepši, tudi papir je boljši kot včasih. Vsebinsko pa ne vidim kakšne posebne razlike. Mislim, da me dovolj informira. Poglejte, če bi istočasno imela na mizi na primer Delo in Cinkarnarja, bi najprej segla po slednjem, ker opisuje moj ožji življenjski krog. Zaradi informiranja zaposlenih je, ne glede na čas, Cinkarnar vedno koristen. Malo več raznoraznih nasvetov pa pogrešam. Mogoče kakšen kuharski recept naših babic.

ZVONKO ROŠER, dispečer-dokumentalista: »Preberem le tisto, kar je zanimivo. Mogoče poslovne rezultate, pa planin-

sko stran tudi. Razvoja glasila pa res ne spremljam. O tem, ali me dovolj informira, pa še nisem razmišljala, ne vem. Če mi je všeč? Je in ni. Na to vprašanje je težko odgovoriti. Mislim, da je, če je kaj koristen. Mogoče bi bilo dobro pisati nekaj več o dejavnostih posameznih služb v podjetju.

In mnenje avtorja teh anketiranih AMADEA: »Časopis je zato, da se prebere. Zanima me vse, kar je aktualno, glede na to, da se in se še bodo okrog nas dogajale velike spremembe. Vizuelno se spreminja vedno na lepše. Vsebinska kvaliteta pa je precej odvisna od števila kvalitetnih dopisovalcev. Vsekakor pa je njegov pozitiven razvoj viden. Občutek imam, da me informira dovolj. Kot da je pretok informacij nekoliko usmerjen, reguliran... No, zaljubljen ravno nisem vanj. Je pa za eno »fabriško glasilo« še kar čeden. Glede na spreminjanje večdesetletnega stanja pred našimi očmi pa je kar nekoliko premalo koristen. O čem želim brati? Aktualne in še enkrat aktualne prispevke«.

JANA PUSTEK je našla enako misleče.

Pogovarjala se je z EMILOM DOKLERJEM, JANEZOM PLANINŠKOM, SILVO ARZENŠEK iz Metalurgije, dodala pa je še svoje mnenje. Vsi anketiranci so na njena vprašanja odgovorili enako:

Vsi v Cinkarnarju berejo predvsem poslovanje podjetja in tekoče zadeve. Mnenja so, da se v desetih letih ni bistveno spremenil. Cinkarnar anketiranih ne informira dovolj, oziroma jih informira le globalno. Menijo, da je koristen. V tej številki pa bi želeli prebrati kaj več o podrobnostih lastninjenja v Cinkarni, proizvodnji, razvoju, načrtih za prihodnost. V naslednjih pa o zavarovanju (znižanju prispevkov za pokojninski sklad), naložbi denarja, ki se po preteku obrestovanj dobi nazaj in se lahko koristi kot renta. Pri tem bi bilo dobro obrazložiti besedo rent, ker je marsikateremu nova.

MARIJA ŠKORJANC je intervjuvala take, ki ne želijo biti imenovani

Takole je zapisala: Cinkarnarja berejo vsi, le da se večina priitožuje, da izhaja prereditko, da bi bil še zanimiv. Večina objavljenih sestavkov je zastarelih, kar ljudje zvedo že mnogo poprej po ustnem izročilu ali pa občutijo kako drugače. Zanimiv bi bil lahko le takrat, če bi izhajal vsaj enkrat mesečno.

Kar se tiče razvoja Cinkarnarja, vsi ugotavljajo, da je ve-

lik napredek, saj izhaja v barvah, na kvalitetnem papirju, oblikovno je dober, vsebinsko je zamisel dobra, le malo informacij pa je pravočasnih. Cinkarnar nikakor ne daje zadostnih informacij, saj premalokrat izide. Tudi Informator, ki naj bi bil glavni vir informacij C, je največkrat prepozno dostavljen do vratarja ali pa je celo prepozno natisnjen. Največkrat izide v petek, v ponedeljek pa so stvari že po novem (delovni čas, razne prijave - prekratek rok, ker je potrebno pridobiti še razna dokazila itd.).

Cinkarnar je ljudem všeč, ker je barven in ker imajo na papirju tisto, kar so ustno že zdavnaj zvedeli.

Sicer pa niso ljudje samo kritični do Cinkarnarja. Planinski kotiček, kot imenujejo (največkrat) zadnjo stran, je zelo zanimiv, pa križanke, pogrešajo pa predvsem humor, ki bi bil v teh težkih časih še kako potreben. Prav tako pogrešajo konkretno obrazložitev, kaj in kako bo s Cinkarno v prihodnje, ali se bo odpuščalo ljudem, ali so grožnje, ki jih slišijo, da bodo ostali v Cinkarni samo ljudje po meri šefov itd., o tem bi želeli, da bi bilo v prihodnje kaj napisanega. Pa osebni dohodki, ki so objavljeni samo v povprečju, zakaj ne bi bili objavljeni za posamezna delovna mesta, saj je na račun tistih, ki nič ne delajo ali pa zelo malo delajo (imajo velike plače), povprečje tako visoko. Delavec za strojem pa se komaj prebije iz meseca v mesec.

Mnogim vprašancem »predvsem pravim Slovencem iz proizvodnje je bil sestavek »Sekunda za slovenski jezik« izredno všeč, ker je vse preveč tujk v Cinkarnarju in se nasploh preveč uporabljajo. Preprost človek pa ne ve, kaj pomenijo, skratka, ne razume jih. Sestavki so pisani preveč učeno, da bi jih preprosti človek razumel, zato jih tudi ne bere. Večina je zadnjo številko pohvalila, ker se le razlikuje od prejšnjih, ker je tudi bolj humoristično obarvana.

Upokojenec pa mi je povedal, da so ga zanimale kadrovske vesti (vstopi, izstopi), ki jih zdaj ni. Sedaj je le samo rubrika »Upokojili so se«. Sicer pa je Cinkarnar super!!! Pohvaljen je bil horoskop, saj so v njem našli svoje direktorje, oz. vodje služb. Pa križanke in humor v zadnji številki.

Moje mnenje:

Mislim, da je Cinkarnar na splošno dober, res v neki meri zastarelo vsebino. Izhaja premalokrat, da bi bil lahko vir

informacij. Res, da izhaja Informator po potrebi, kakor so ugotovili že moji anketiranci, pa mnogokrat prepozno. Nekatere stvari so znane mnogo prej in bi jih verjetno bilo možno dati v Informator poprej. Zadnja številka je bila zelo zanimiva in mislim, da bi ob upoštevanju nekaterih predlogov lahko vsebino še izboljšali. Pridružujem se tistim, ki so za čist slovenski jezik. Vsak dan se srečujem na delovnem mestu s tujkami, vendar moram priznati, da jih mnogokrat ne razumem. Mogoče bi bilo dobro dati obrazložitev za nekatere nevsakdanje tujke, ki bi bile omenjene v Cinkarnarju.

V Cinkarnarju bi lahko po mojem mnenju objavljali vse spremembe, ki so v zvezi z delovnimi razmerji, upokojitvami, invalidnosti, spremembe zneska na člana, do upravičenosti otroškega dodatka, štipendij itd.

Mogoče bi bilo dobro dati v Cinkarnarja anketo, pa bi se odzvalo več ljudi, če bi bila anketa anonimna«.

IRENI REHAR so povedali:

ANICA POGLAJEN, samostojna strokovna delavka:

»Cinkarnarja redno berem. Najbolj me zanimajo kadrovske spremembe, poslovanje, zgodovina oziroma razvoj Cinkarne, rada pa rešujem tudi križanke. Menim, da preporočko izhaja, vsebina je skop, v njem pa je premalo različnih informacij. V sedanjem času je koristen, saj je edini vir informiranja. Pričakujem večjo informiranost o lastninjenju in drugih perečih vprašanjih. V Cinkarnarju pogrešam povzetek zanimivih novic s celjskega področja (gospodarstvo, politika, zdravstvo in podobno).«

IRENA ZALOKAR, vodja računovodske službe:

»Cinkarnarja rada prebiram. Zanima me skoraj vse, razen podatkov, ki jih imamo na razpolago v naši službi. S tem ko redno prebiram naš časopis, spremljam tudi njegov razvoj in menim, da se je polepšal dizajn in izboljšala vsebina.

Moti me, ker tako poredko izhaja, saj so potem informacije že zastarele. Potrebno bi bilo več ažurnosti. Je zelo koristen, ker smo drugače zelo neinformirani. Dobivamo premalo informacij iz delovnega okolja, vse pa so na strokovni ravni, kar pa je verjetno marsikomu nerazumljivo. V njem manjkajo kakšne zanimivosti iz kulture, športa in poslovanja. V obdobju med eno in drugo številko se zgodi marsikaj, kar prezremo. Lahko bi poudarili tudi npr. kulturni praznik ali kaj

podobnega.

NIKOLA SCHELL, vodja plana in analize: »V Cinkarnarju me zanima vse o delovni organizaciji, viziji podjetja, dejanskem stanju, skratka bodočnost glede na zapleten položaj v družbi. Rad spremljam tudi delovanje planinske sekcije, preizkušam pa se tudi v križankah. Menim, da bi moral biti Cinkarnar bolj odprt do problemov v podjetju, s tem pa mislim, da pišemo le o splošnih ugotovitvah. O problemih naj se piše odkrito, recimo o tem, kaj bo s proizvodnjo Titanovega dioksida čez dvajset let, če bi se deponija napolnila. Ali na primer o viziji leta dvatisočdeset. Besedo je potrebno dati tudi mladim strokovnjakom, ki so se na novo zaposlili, in upoštevali bi lahko njihova mnenja. Ta mnenja bi lahko dala nov navdih, morda novo vizijo podjetja. Cinkarniške težave ne bi smele biti tajne, zanje bi morali vedeti prav vsi, predvsem pa delavci. Vsak vodilni bi lahko podal problematiko s svojega področja. Šele tako mislim, da bi bili dobro obveščeni.

Obveščanje v drugih okoljih

Pa pogledjmo še malo kaj govori statistika o informiranju v podjetjih. Podjetje Pristop iz Ljubljane je opravilo raziskavo v slovenskih podjetjih.

V raziskavi je bilo ugotovljeno, da v podjetjih skrbijo za obveščanje v 36 odstotkih kar direktor sam, v 22 odstotkih zaposleni v oddelku za trženje, v 18 odstotkih uradniki internih glasil, v 17 odstotkih pa zaposleni v raznih službah.

Odnose z javnostmi, ki so posebna oblika komuniciranja, ima organizirane kot posebno funkcijo le pet odstotkov slovenskih podjetij. Pravzaprav vse mnenjske raziskave govorijo približno isto, da je to področje pri nas daleč od tistega kar je v razvitem svetu, pa ne zavoljo tistega, kateremu so dali nalogo obveščati, ampak zaradi nepravilnega pristopa vodstva.

Najbolj na tem področju manjka znanja. Nekako tako rečejo direktorji: saj znamo vsi govoriti in torej komunicirati. Kaj pa se je tu še treba naučiti?

Razviti svet pa se medtem vrti povsem v drugo smer, pravijo delavci ljubljanskega PR Centra. Vsaka poslovna odločitev ima določene komunikacijske posledice, ki jih je treba poznati, predvidevati in načrtovati. Načrte je treba znati finančno ovrednotiti in oceniti. In se po njih tudi vesti.

Kako se razvijajo podjetja, ki se ukvarjajo z obveščanjem, je zanimivo vprašanje. V raziskavi je bilo ugotovljeno, da se v podjetjih, ki se ukvarjajo z obveščanjem, razvijajo bolj napredno, kar pomeni, da imajo bolj razvite metode in orodja za obveščanje. V podjetjih, ki se ne ukvarjajo z obveščanjem, pa se razvijajo bolj tradicionalno, kar pomeni, da imajo bolj zastarele metode in orodja za obveščanje.

Vsi uredniki Cinkarnarja

Kdo je bil JANKO STADLAR

Janko Stadlar je bil prvi urednik glasila Cinkarnar. Glasilo je urejal vse od njegove ustanovitve leta 1954 do leta 1962. V tem času je izšlo 49 številčk časopisa, v katerih pa je gospod Stadlar bolj malo pisal. Ker je bil že takrat prileten, danes žal ne živi več.

Zanj je bilo značilno tudi to, da te je, če je to le bilo mogoče, odpravil, rekoč: O tem ti lahko kaj več pove na primer gospod Haas ali pa gospod Rojnik. Gospod Haas je bil vo-

dja plana in se je spoznal v vseh porah življenja podjetja. Zato ni naključje, da v prvi številki Cinkarnarja leta 1954 zasledimo njegov prispevek na prvi strani.

Gospod Stadlar je bil tudi avtoriteta. Pri ljudeh je imel ugled. Cinkarnar je pač izšel, ko je imel gradivo skupaj. Tudi na obveščanje je gospod Stadlar gledal zvišeno in ni kaj dosti sodeloval. To delo mu je bilo naloženo bolj po nuji in je to dejavnost tako tudi jemal.

Prvi profesionalni urednik

V začetku leta 1962, ko je tovarno že vodil gospod Čeh, je ta želel časopis dvigniti na ugiščen nivo. V njem je želel imeti objavljene strokovne prispevke. To je bil pravzaprav takratni trend, saj so v tistem času v sosednjih podjetjih, v EMU in AERU, nastajali novi, obsežni in dobri tovarniški časopisi. Gospod Čeh ni želel, da bi Cinkarna zaostajala za njimi. V tistem obdobju je v Celju nastalo kar 30 tovarniških časopisov. Med seboj so se uredniki poznali in sodelovali. Pravzaprav so v Celju nastali prvi zametki Društva novinarjev iz delovnih kolektivov.

Herbert Savodnik se je prijavil na razpis za delovno mesto urednika glasila in od februarja 1962 začel delati kot profesionalni urednik. V času njegovega urednikovanja, to je 18 mesecev, je izšlo 15 številčk Cinkarnarja. Z novinarstvom, nato je bil pri Delu in urednik časopisa v Lesnini, se je nehal ukvarjati leta 1975. Potem se je posvetil zunanji trgovini. Že 24 let živi in dela v Ljubljani, a se je odzval našemu povabilu in obiskal naše uredništvo. Menili smo, da je prav, da ob visoki obletnici izhajanja našega glasila rečemo kakšno tudi na račun dela urednikov.

Ko smo prebirali vaše številke Cinkarnarja, ugotavljamo, da so bile vsebinsko pestre, bogate, razgibane, veliko ste imeli novih rubrik, veliko pa tudi novih sodelavcev. Kako ste uspeli napraviti tak časopis?

Vsi so se strinjali, da mora biti članek kritičen. Takrat se ni smelo kar povprek kritizirati. Takole v pogovoru mi je kdo kaj prišepnil. Nekajkrat sem poskusil, napisal, objavil, potem pa so vsi čakali, kaj se bo zgodilo. Ko so videli, da se mi ni nič zgodilo, so dobili pogum.

Časopis je pač zanimiv, če je v njem veliko raznih imen in več različnih avtorjev. Popestrijev pa dosežeš tudi z raznimi triki. Ne bom pozabil, ko je Kennedy na redni tiskovni konferenci nekoč dejal novinarjem: »Kaj naj vam rečem, slabih novic nimam, vam pa slabe največ pomenijo!«

V kakšnem kompromisu ste bili z vodstvom?

Takratni direktor gospod Čeh je bil avtokrat, a želel je, da se zapiše vse, kar je rekel. Vedno je sicer briljantno obšel kočljive stvari, nikdar pa ni niti

za las spremenil svojega stališča. Imel je zgovorne uvodnike na delavskih svetih, te pa sem navadno uporabil. Pred zunanjim svetom me je cenil, saj me je vedno poklical, kadar je prišel kakšen novinar od zunaj. Najprej smo se na kratko pogovorili, nato pa me je zadalžil, da mu še jaz razložim kakšno vprašanje.

Kakšno vlogo je takrat imel Cinkarnar?

To je bil čas, ko je bilo potrebno popularizirati samoupravljanje. Vsa politična struktura je temeljila na spodbujanju tovarniškega tiska. Cenzure ni bilo, vendar je bila vsa uredniška politika odvisna od generalnega direktorja ozi-

Herbert Savodnik

roma njegove volje. Časopis naj bi odsliskaval tisto, kar se dogaja in dejansko je odsliskaval direktorjevo voljo. Novinarska praksa je bila, ne razmišljaj z lastno glavo, piši tisto, kar slišiš, ne komentiraj. Mar danes ni enako pri vseh časopisih, ki so več ali manj strankarski? Če v splošnem novinarstvu manjka zgledov, jih bo v kolektivu, kjer je izpostavljen in kjer je njegova eksistenca odvisna od plače, še manj.

Ali so tedaj delavci zaupali zapisanemu, so časopis radi brali?

Ni bilo negativnih ne pohvalnih besed. Mnogi časopisa niti niso. Polovica ga je

vzela za papir. Na nobeno pisanje niso reagirali. Kljub temu pa štejem takratni časopis za neke vrste uradni list tovarne. V njem sicer niso našli opore, ki bi dala prav njim. Najbližji so jim bili šport, klubska dejavnost, nesreče pri delu.

Kako pa ste se počutili kot urednik?

Najbolj sem se bal topilničarjev, bolj kot generalnega direktorja. Če bi se zameril direktorju, bi bila to formalna zamera, če pa topilničarjem, pa človeška. Zato sem najmanj enkrat na teden šel skozi topilnico. Kar pa je bilo zapisano o topilnici, je šlo le skozi Skaletove besede kot besede najbolj uglednega obratovodje. Takrat so bili v Cinkarni trije bregovi, direktorjev s svojimi privrženci, tehnološka struktura, ki je imela občutek odrinjenosti, in delavci. Pravih mostov med njimi ni znal zgraditi nihče, novinar še manj.

Pisarno ste imeli v prvem nadstropju obratne ambulante?

V tistih časih je v Cinkarni vladal strahoten formalizem. Če je kdo minuto zamudil, je lahko računal s posledicami. Ker pa sem moral zaradi dela v tiskarni veliko hoditi ven iz tovarne, so me prestavili izven ograje. Tja so pogosto prihajali inženirji in nastal je majhen intelektualni zarotniški klub. Dali so si duška, potem pa šli nazaj na delo. Rečem pa lahko, da novinarjem v tovarnah prav ta formalizem od šestih do dveh otežkoča delo.

Ali nam danes, po toliko izkušnjah, lahko kaj svetujete?

Moram reči, da takrat nisem vedel vsega, kar vem danes. Takrat sem skušal najti človeško noto. Prav v zahodnem svetu pa sem odkril, da je to v podjetniškem časopisu najbolj bistveno. Mislim, da si je novinarstvo v podjetjih izmislilo socializem, danes pa ugotavljam, da svet to že zdavnaj ima. Zato delajo tisti, ki ukinjajo časopise v tovarnah veliko napako. Pridobivati krog somišljenikov za menedžment je danes nujno, sicer bo naredena huda škoda. Vrnili se bomo v prakapitalizem, lastnik bo vse, ostali pa črnoroka raja. Na zahodu pa je danes lastnik gospod, a ta gre med delavce, se z njimi pogovarja, rešuje njihove intimne probleme, firma pa samo pridobiva.

Zakaj danes govorimo o potrebnosti stikov z javnostmi? Zato, da bo vsak od vratarja do direktorja rekel: »To je pa moja firma, to je moj kruh, moja bodočnost«. Prav tu pa je časopis povezovalna vez.

Uredniki Cinkarnarja

ZLATKA VSI POZNA MO

Zlatka, ki si je nekaj tovrstnih izkušenj pridobil pri »Mladini« vsi poznamo.

Po odhodu gospoda Savodnika na takratni občinski komite, se je na redni razpis prijavil Zlatko Šentjerc. Urednikoval je vse do leta 1979. Poleg urednikovanja pa so mu že čez nekaj let postopoma nalagali dodatno delo s področja izobraževanja. Ker je v šedesetih letih to področje začelo pridobivati na pomenu, se je tehtnica prevesila. Postal je vodja Centra za izobraževanje. Zato pa je izšlo manj števil Cinkarnarja na leto.

Kako je bilo takrat urednikovati?

Potrebna je bila avtocenzura. Kljub temu smo imeli rubriko »P je in Bre«, skozi katero smo v zbadljivem in šaljivem tonu pripovedovali o kočljivih resničnih dogodkih. Zaradi te rubrike je bil Cinkarnar zelo bran. Imeli smo dokaj številčni

uredniški odbor, katerega člani so imeli višjo in visoko izobrazbo, vendar so bili časopisno nepismeni. Nekaj članov je bilo izjema, ki so pisali v smislu tendence tistega časa, strokovne članke, te pa je bralo malo ljudi.

Kakšno mnenje imaš o obveščanju danes?

Ne da bi pel hvalo prejšnjemu samoupravljanju, imam občutek, da je danes informiranje veliko bolj skromno, kot nekaj let nazaj. Informacije so bile dostopne tistim, ki so se zanje zanimali, danes pa o ključnih stvareh zvemo šele, ko to potrdijo ustrezne institucije. Pripombe iz gospodarstva izvenijo v prazno. Na vseh področjih manjka informacij.

Vesel pa sem, da obveščanje, ki je na zelo solidnem nivoju, imamo, še posebno zato, ker smo obdržali profesionalnega urednika.

Na kratko še jaz

Po nekajletnih zahtevah sindikata, da bi zopet odprli delovno mesto profesionalnega urednika, se je to zgodilo leta 1978. Na razpis sem se prijavila brez izkušenj in urednikovanja, pač pa z nekaj izkušnjami v novinarskem delu regijskega časopisa.

Ker sta oba moja sobesednika svoje mnenje o obveščanju v svo-

jem obdobju povedala po končanem delu na tem področju, bi se lahko jaz temu praviloma izognila. Vendar pa lahko rečem tisto, kar si najbolj želim, to je razumevanje informiranja znotraj podjetja in posluh ter širino vodilnih do tega področja. S tem stavkom pa sem najbrž povedala veliko, kajne?

Mira Gorenšek

HUMOR ki so ga pisali leta 1962

ČUDAK

»Kadite ne, igrate ne, pijete ne - s čim pa se potemtakem ukvarjate ves dan?«

»Delam«

»Da, da, vi ste bili zmerom čudak!«

— x —

NAJNOVEJŠE

»Ali že veste najnovejše?«

»Hm?«

»Denar bodo odpravili!«

»Kako to!«

»Res! So že začeli. Večina ljudi ga že nima več!«

— x —

PREPOVEDANO

Tov. ing. Klemen Stegenšek in Aleksander Rojnik sta se peljala dopoldne službeno skupaj z avtomobilom v Ljubljano. Spotoma zaprosi tov. Stegenšek: »Sandi, daj mi no malo časopis.«

»Ne dam!« se je odrezal tov. Rojnik.

»Zakaj pa ne?«

»Med službenim časom ni dovoljeno čitati časopisov!« je modro pojasnil tov. Rojnik.

In kaj se je zgodilo potem? Avtor tega zapisa je bil vprašan, kdo mu je povedal to prigodo. Odgovoril je: »Šofer, kajpak!«

Izbiramo najbolj cvetoč delovni prostor

Prihaja pomlad in spet bo vse za cvetelo. Zacetelo pa bo morda tudi v vaših delovnih prostorih, kjer imate veliko cvetic. Kdo pa bo imel najlepše? O tem boste odločali vi. Ponujamo vam sodelovanje in seveda nagrado.

Do septembra v uredništvu zbiramo ponudbe za najbolj cvetoč delovni prostor, skupaj pa bomo nagradili tistega, ki ga boste izbrali vi, da daje cveticam največ ljubezni. Sodelujte in javite v naše uredništvo, kdo ima cvetoče urejen delovni prostor. S kandidati bomo

opravili razgovor in ga predstavili v Cinkarnarju. Vi pa boste potem z glasovanjem preko pisem ali telefonsko izbrali, komu boste dali vaš glas. Ob koncu leta bomo izbrancu, ki bo dobil največ glasov, podelili nagrado. Že vnaprej vam lahko izdamo, da se bo nagrajenec lahko

peljal na potovanje - kam, pa naj zaenkrat ostane še skrivnost!

Zeleno v odpremnem centru

Jože Pulko, Darko Valek in Ranko Kukič

Prvi kandidati za najbolj cvetoč delovni prostor so trije »fantje« v Centralnem skladiščnem centru, ki pridno zalivajo številne rastline v njihovem delovnem prostoru. To so: Darko Valek, Ranko Kukič in Jože Pulko. Menda imajo vseeno prste vmes ženske, ki so bile najprej v tej pisarni. To sta bili Nevenka Očepek in Bernarda Kovač. Ker je bilo brez rož tako pusto v skladišču, sta prinesli prve lončnice. Sedaj je lončkov že veliko, ker jih pridno razmnožujejo in razpeljujejo po zidovih in stropu. Zelenje na polici sega že do sredine okna. Prosili so Ivana Obreza, da jim je iz lesa napravil nekaj podstavkov, ki so jih obesili na steno. Pri razmnoževanju za lončke uporabijo

kar odvrženo plastično embalažo.

Najstarejši je bršljan, ki ima že 10 metrov dolge krake. Razpeljali so ga po močnejšem sukancu po vsej pisarni. Vse cvetlice jim lepo uspevajo, ker redno zalivajo in odstranjujejo odmrle liste. Za presajanje zaprosijo snažilko Štefko. Zanimivo je, da v tem prostoru, kljub temu, da eden izmed njih kadi, ne pustijo kadi. Pazijo tudi na temperaturo v prostoru, da je vedno enaka. Ob daljših praznikih rastline malo več zalijejo.

In kaj je lepšega od zelenja? Prav gotovo ne delovni prostor čisto brez cvetic in po možnosti v oblakih cigaretnega dima.

Čistilna naprava grafika-preparati

V sodelovanju s Tehniško fakulteto v Mariboru, oddelkom za kemijsko tehnologijo, smo v službi za varstvo okolja v 1993 izbrali za diplomsko nalogo temo: **MOŽNOSTI ZA IZBOLJŠANJE DELOVANJA ČISTILNE NAPRAVE V OBRATU GRAFIKA PREPARATI**. Na kratko vam jo predstavljamo: Nalogo je uspešno zaključila naša študentka, Valentina Božnik.

Skupaj s proizvodnim obratom je bila leta 1987 zgrajena enostavna čistilna naprava (nevtralizacija). Nevtralizirane odplake iztekajo po tehnološkem kanalu do odprtega »S« kanala (severni kanal), kjer se združijo z odpadnimi hladilnimi vodami iz drugih obratov Cinkarne in meteoritnimi vodami pred iztokom v Vzh. Ložnico.

Odpadne vode v proizvodnji grafičnih preparatov nastanejo le pri pranju proizvodnih naprav in prostorov, ne pa v samem tehnološkem procesu. Poprečna količina izpiralnih vod je $1 \text{ m}^3/\text{h}$. V isti zgradbi, kot je obrat grafičnih preparatov, je tudi laboratorij za grafične preparate in organole. Odplake iz laboratorija se združijo z odpadnimi vodami iz obrata v skupnem zbirnem jašku. Od trenutnega proizvodnega programa (56 artiklov) in dela v laboratoriju je odvisna kvaliteta in količina odpadnih vod. Vode so lahko motne, bistre, brezbarvne ali močno obarvane, biološko razgradljive ali pa tudi ne, nevtralne ali kisle.

Zaradi močnega redčenja nevtraliziranih odplak z vodami v »S« kanalu, ki je lahko tudi v razmerju 1 : 100 do 1 : 300 odpadne vode, iz obrata Grafike preparati nimajo opaznega vpliva na izpust v Vzh. Ložnico. Nezadostno čiščenje teh odplak je ostajalo na obrobju celotne problematike varstva okolja v Cinkarni, čeprav je bila kvaliteta odpadnih vod kontrolirana. Iz analize se vidi pogosto odstopanje od dovo-

ljenih koncentracij tako vrednosti pH kot tudi raztopljenih snovi, suspendiranih snovi in KPK. Valentina Božnik naj bi v okviru diplomske naloge raziskala možnosti za izboljšanje delovanja čistilne naprave tako, da bi odpadna voda dosegala normative za izpust v vodotoke.

Pri določanju koncentracij posameznih parametrov, ki bi jih naj dosegali na C. N., smo se naslonili na zakonodajo, ki je v Sloveniji v pripravi in kot zaželjene vrednosti, ki bi jih naj čistilna naprava dosegla, vzeli zelo ostre normative, kot jih postavlja Nemčija in Avstrija za izpust v vodotok (KPK $75 \text{ mgO}_2/\text{l}$, BPK₅ $15 \text{ mgO}_2/\text{l}$).

Upoštevali smo tudi, da se količina odplak iz obrata veča, saj je reaktorje potrebno čistiti pri vsaki spremembi proizvodnega programa. Program pa se spreminja, če se proizvodnja prilagaja trgu.

Preizkusili smo različne metode čiščenja odpadnih vod: nevtralizacijo, flokulacijo, filtracijo, oksidacijo in adsorpcijo.

Rezultati raziskav so pokazali, da s koagulacijo in flokulacijo ter s filtracijo dosežemo znižanje KPK₆ in BPK₅, vendar ne dovolj za določene vrste odpadnih vod.

Pri oksidaciji s H_2O_2 je bila stopnja čiščenja močno odvisna od začetne stopnje onesnaženosti odplak. Ta postopek se pogosto uporablja v »tipskih« čistilnih napravah za znižanje vrednosti KPK.

Najučinkovitejše čiščenje smo dosegli z adsorpcijo na aktivnem oglju, kot končno stopnjo čiščenja po nevtralizaciji, flokulaciji in filtraciji. Različno onesnažene odplake smo očistili 88–98 % glede na vrednosti KPK, ki so bile po čiščenju daleč pod MDK. Učinki čiščenja so podani v preglednici.

Tako očiščene odplake bi lahko v celoti reciklirali.

Obstoječo čistilno napravo bi morali dograditi le z dozirno napravo za flokulant in pravilno dimenzionirano adsorpcijsko kolono. Za prehodno čiščenje pa bi lahko uporabili naprave, ki so sestavni deli obstoječe čistilne naprave.

Naloga je zaključena. Rezultati so boljši, kot smo jih upali pričakovati. Zadovoljen je tudi prof. dr. Vojko Ozim, mentor, sicer priznan strokovnjak na področju čiščenja vod.

Za SVO pa je naloga pomenila prijetno in uspešno sodelovanje z Univerzo v Mariboru, nove izkušnje in navdušenje ob izvrstnih rezultatih. Pri delu smo se srečevali z različnimi težavami, ki jih takšno izredno delo prinaša. Brez pomoči cinkarnarjev bi jih težko presegli.

Zahvalila bi se rada vsem, ki so pomagali pri izdelavi naloge in tistim, ki so pomagali pri končnem oblikovanju diplomske naloge

Breda Kosi

Datum	5.10.1993	13.10.1993	28.10.1993	16.11.1993	17.11.1993
pH vzorca	8.8	6.6	7.2	6.4	6.5
Susp. sn. vzorca [mg/l]	73	212	34	12	25
Razt. sn. vzorca [mg/l]	670	1190	860	230	380
KPK ₆ vzorca [mgO ₂ /l]	150	212	550	68	402
BPK ₅ vzorca [mgO ₂ /l]	6	9	35	3	25
KPK ₆ po flokulaciji in filtriranju [mgO ₂ /l]	19	35	158	52	39
% zmanjš. po flokulaciji	87	84	71	23	90
KPK ₆ po adsorpciji [mgO ₂ /l]	3	7	12	8	16
% zmanj. KPK ₆ po adsorpciji	98	97	98	88	96
BPK ₅ po adsorpciji [mgO ₂ /l]	3	2	1	1	2
% zmanj. BPK ₅ po adsorpciji	54	79	97	69	94

Preglednica: Rezultati meritev po uporabi flokulacije, filtracije in adsorpcije na aktivnem oglju kot čistilnih stopenj odpadne vode različnih sestavin.

Število poškodb pri delu v porastu

Očitno lanskoletni intervju z vodjo Službe za varstvo pri delu, dipl. ing. Francem Glušičem, ni doživel pretiranega branja, pa tudi reakcij na očitke, kaj delamo napak na tem področju, ne.

Bilanca nesreč pri delu je tudi v letu 1993 visoka. Lani je bilo zabeleženih 121 nesreč pri delu, kar je več kot predlani, če upoštevamo, da nas je bilo zaposlenih manj kot leto prej.

Česa torej nismo uspeli narediti skozi vse leto? Nismo izboljšali delovne in tehnološke discipline, priprave k pričetku dela, nismo odpravili improviziranja, nismo izboljšali koordinacije dela med proizvodnjo in vzdrževanjem in nenazadnje, nismo izboljšali medsebojnih odnosov, kar vse po mnenju gospoda Glušiča vpliva na število nesreč pri delu.

Največ poškodb je nastalo pri čiščenju, vzdrževanju reda in hoji, to je skoraj 30 odstotkov, na drugem mestu je proizvodnja 23 odstotkov, 18 odstotkov nesreč pa je nastalo pri vzdrževanju oziroma remontih. Neprimeren odnos do dela je vzrok za kar 61 odstot-

kov vseh nesreč, 13 odstotkov nesreč je nastalo zaradi padcev poškodovancev in 4 odstotke zaradi neustreznega delovnega okolja, na primer transportnih poti, delovnih prostorov in podobnega. Največji delež tako predstavljajo poškodbe pri delu (skoraj polovico), sledijo poškodbe izven dela (14 %) in poškodbe na poti z oziroma na delo (1,4 %).

Največ nesreč se zgodi v Vzdrževanju, v lanskem letu pa beležimo porast števila tudi v Titanovem dioksidu, Veflonu in Grafiki. V vsem letu je bilo izgubljenih 2.955 delovnih dni ali drugače povedano, vsak zaposleni je zaradi poškodb izgubil 1,7 delovnega dne.

M.G.

Kaj prinaša zakon o varnosti pri delu

Namen zakona o varnosti pri delu je preprečevati nesreče pri delu in zagotoviti urejeno delovno okolje, v katerem delavčevo zdravje in življenje ne bosta čutila nobenih posledic zaradi dela. Namen zakona je torej pozitiven, delodajalcu pa nalaga veliko odgovornost.

Zakon o varstvu pri delu nastaja vedno v povezavi s človekovimi pravicami, hkrati pa je tudi odraz stanja v neki deželi, zato se spreminja, kakor se pač preminjajo pogledi na življenje in bivanje v tej deželi.

Naš zakon je načelen, sprejet je bil leta 1974, dopolnjen pa leta 1986. Cilj zdajšnjih sprememb zakona pa je njegova popolna uskladitev z mednarodnimi konvencijami. Prevzeti moramo mednarodne normative, če se hočemo tesneje vključiti v mednarodne gospodarske povezave. Dokler pa je zakon v obravnavi, ne bo nihče grešil, če bo pri svojem delu upošteval VDE predpise DIN norme in ISO standarde. Pomembno je poglobljeno znanje na področju varstva pri delu, kajti kdor v prihodnosti tega ne bo imel, ne bo imel kruha.

Nova zakonodaja daje popolno liberalizacijo delodajalcu. Delodajalcu ne bo več treba opravljati periodičnih pregledov delovnih sredstev, pač pa bo sam dolžan poskrbeti za

absolutno varnost le-teh.

Delodajalec mora tudi poučiti delavca o varstvu pri delu pred nastopom na delovno mesto in tudi pred vsako predstavitvijo na novo delovno mesto. Če delodajalec preteče nesreče oziroma škode za zdravje in življenje delavca ne prepreči - seveda, če je to v njegovi moči, je lahko tudi kazensko odgovoren. Nepoznavanje predpisov ali slab nasvet bo lahko delavca drago stal. Delovne nezgode, ki bodo posledica neupoštevanja predpisov, bodo namreč krepko zvišale zavarovalne premije. Delodajalec bo razporejen v višji zavarovalni razred. Če pa bo zavarovalnica dokazala subjektivno krivdo delodajalca, ga bo tudi odškodninsko izterjala, povrhu pa bo še kazensko odgovoren.

Zavarovalnica bo torej postala pomembna institucija, saj bo posegala na vsako delovno mesto. Inšpekcija, ki doslej ni delovala, bo v glavnem nastopala le kot končni razsodnik v najtežjih in najbolj

kritičnih primerih.

Novi zakon o varnosti pri delu ima torej namen bistveno izboljšati razmere na tem področju ter zagotoviti delavcu varne delovne pogoje - v primeru nesreč oziroma poškodb pa tudi socialno varnost.

Najtežje breme bo nosil delodajalec. Vsa škoda, ki bo nastala v zvezi z delom, bo morala biti poravnana iz rezulta-

tov dela in obvezno predhodno zavarovana (približno tako kot obvezno avtomobilsko zavarovanje).

Nova zakonodaja bo torej kruto posegla v vse naše delovne odnose in navade. Konec bo toplega socialističnega zavetja, odslej bodo le še delodajalci in delojemalci - vsak s svojimi pravicami in predvsem obveznostmi. Tako kot v Evropi.

Zgledi

V velenjskem Gorenju so že leta 1991 zaradi velikega števila invalidov in drugače nesposobnih za posamezna opravila ustanovili hčersko podjetje Gorenja gospodinj-ski aparati Gorenje-invalidsko podjetniški center. Center je imel že od začetka jasno definiran proizvodni program in poslovni proces z notranjim socialnim poslanstvom to je s produktivno zaposlitvijo delovnih invalidov Gorenja. V programu, ki ga stalno širijo z novimi proizvodi in dejavnostmi, sestavljajo kabelske sete za proizvodnjo pralnih strojev,

sestavljajo sklope in celo šiva-jo delovne rokavice.

Podjetje s 146 zaposlenimi in skoraj dvotretjinskim deležem invalidov je že lani obogatlilo ponudbo z grafično dejavnostjo, letos pa so odprli še novo tiskarno. Investicijo v vrednosti 44 milijonov tolarjev so plačali iz nepovratnih sredstev Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter iz lastnih sredstev oziroma odstopljenih sredstev prispevne stopnje. Tako imajo dva ofset stroja za tiskanje B2 formata in računalniško obdelavo stav-

Povzeto iz gorenjskega informatorja

Bržkone so to okna, skozi katéra bi se lahko videlo v Evropo!

Izdajatelj, naslov uredništva in tisk: Cinkarna Celje, Kidričeva 26, telefon: 063/33-112. Odgovorni urednik: Avgust Praznik, glavna urednica Mira Gorenšek. Naklada: 3.000 izvodov. Glasilo je brezplačno, namenjeno članom kolektiva, upokojemcem, študentom.

Na osnovi izjave Ministrstva za Informiranje št. 23/55-92 z dne 1. 2. 1992, se časopis »CINKARNAR« šteje med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 %.

1,5 sekund za slovenski jezik

Kar nekaj časa je že minilo od novoletnih praznikov, pa vendar naj tokrat omenim pogosto čestitko „Naj, naj, naj“. Zato preprosto rečejo: „želim ti (ali Vam) Vse naj, naj, naj. Takšna čestitka seveda ne pove ničesar, še najmanj pa tisto, kar bi človeku, ki mu čestitko izrekamo (če smo iskreni), hoteli povedati, želeli ipd. Za besedicami naj, naj, naj se namreč lahko skriva vse ali nič, v najslabšem primeru pa tudi vse naj naj najslabše. Normalna čestitka ima namreč vsebino, ki se jo da izraziti s pravimi besedami in pojmi, „naj naj naj“ pa je plod plehkosti, vsakdanje brezbrzičnosti in površnosti takimenovanega modernega potrošniškega človeka.

Druga beseda, ki jo tokrat omenjam, je beseda **lanskoleten**. Beseda ni napačna, vendar pa je pravilnejši izraz **lanski**. Izraz lanskoleten je nepotreben in manj gospodaren kakor lanski. Zato je bolje **lanske cene, lanski izvoz** itn.

Zanimiva je tudi miselná zveza **kasko zavarovanje**, ki se je med ljudmi že skoraj docela udomačila. Je pa popolnoma napačna. Pravilno je **zavarovanje kaska**. Kasko namreč pomeni lupino, ogrodje, škatlo (iz španščine, kjer cascó pomeni ladijski trup). Če torej kasko zavarovanje prevedemo v slovenščino, kaj hitro vidimo, da je besedna zveza napačna (npr.: **lupino zavarovanje**).

Za konec tokrat omenjam zanimivo sklanjanje moških imen. Večina ljudi namreč narobe sklanja večino moških imen. Pravilo je popolnoma enostavno - samo moška imena, ki se končujejo na **-e** sklanjati veno končnico podaljšujejo s **-ta**. Tako na primer: **Jože - Jožeta, France - Franceta**; to je podobno kot **oče - očeta**. Nikakor pa ni pravilno **Marko - Markota, temveč Marka**. Enako seveda tudi **Ramo - Rama in ne Ramota**, kot večinoma narobe izrekamo ime našega sodelavca.

Zoran Pevec

STROKOVNA KNJIŽNICA

Nabavljene knjige v letu 1993

PRIROČNIKI

ZAKON O LASTNINSKEM PREOBlikOVANJU PODJETIJ Z OBRAZLOŽITVJO

SISTEMI KAKOVOSTI PO ISO 9000

DOKUMENTIRANJE V ELEKTROTEHNIKI

VOĐILO ZA SKUPINO STANDARDOV ISO 9000

NAVODILA IN PRIROČNIK ZA IZDELAVO INVESTICIJSKEGA PROGRAMA

ORGANIZACIJSKO IN LASTNINSKO PREOBlikOVANJE PODJETIJ

MATEMATIKA

ZBIRKA ODLOČB SODIŠČ ZDRUŽENGA DELA V R. SLOVENIJI IX. knjiga

PRAVILNIK O VARSTVU PRI DELU PRED NEVARNOSTJO ELEKTRIČNEGA TOKA S KOMENTARJEM

PRESOJA SISTEMA KAKOVOSTI GLEDE NA ZAHTEVE ISO 9000

UREDBA O METODOLOGIJI ZA IZDELAVO OTVORITVENE BILANCE STANJA

PRIROČNIK - MERITVE NA EI. INST. št. 13

PREDPISI O LASTNINSKEM PREOBlikOVANJU PODJETIJ, 1. in 2. zvezek

ZAKON O REVIDIRANJU

CILJ ES - SLOVENIJA IN NOTRANJI EVROPSKI TRG - praktične poslovne informacije

ZAKON O SODELOVANJU DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU

ZAKON O GOSPODARSKIH DRUŽBAH

TEMELJNI AKTI IN POGODBE O USTANAVLJANJU GOSPOD. DRUŽB

KEMIJA - SPLOŠNI PRIROČNIK

MEDNARODNI RAČUNOVODSKI STANDARDI

OBLIGACIJSKA RAZMERJA III

ZAKON O GOSPODARSKIH DRUŽBAH S KOMENTARJEM

ZAŠČITA OD POŽARNO OPASNIH TOKSIČNIH REAKTIVNIH TVARI

KRAUTOV STROJNIŠKI PRIROČNIK

KARSTEN LACKROHSTOFF TABELLEN

EUROPEAN CUSTOMS INVENTORY OF CHEMICALS

KAKO LASTNINITI SLOVENSKO PODJETJE

PRIROČNIK ZA IZDELAVO INV. PROGRAMA in NAVODILAZA IZDELAVO INV. PROGRAMA

DRUŽBENE VEDE

POVALEJ M.

KAKO S FRANCHISINGOM DO DOBIČKA

KAVČIČ B

KAKO SE USPEŠNO POGAJATI

KOTLER P.

NOVA KONKURENCA: SREČANJE Z MARKETINŠKIM IZZIVOM Z DALJNE-

GA VZHODA

FRANTAR T.

STVARNO PRAVO

MATEMATIKA, PRIRODOSLOVNE VEDE

ROBERT A. ALBERTY

PHYSICAL CHEMISTRY

HOWEL J.R.

FUNDAMENTALS OF ENGINEERING THERMODYNAMICS

SKOOG, D.A.

FUNDAMENTALS OF ANALYTICAL CHEMISTRY

HIMIČESKAJA ENCIKLOPEDIJA

HOLMAN, J.P.

HEAT TRANSFER

KAPOOR R.C.

PRINCIPLES OF POLAROGRAPHY

MEIER, P.C.

STATISTICAL METHODS IN ANALYTICAL CHEMISTRY

KUESTER F

RECHENTAFELN FÜR DIE CHEMISCHE ANALYTIK

ŠAFARIČ B.

WORD FOR WINDOWS 2.0

HUMMEL, d.O.

ATLAS OF POLYMER AND PLASTICS ANALYSIS : ATLAS DER

POLYMER UND KUNSTSTOFFANALYSE, Vol. 1, pts a, pts b

ZORMAN M.

WORD PERFECT

MIHALIČ R.

CAREL DRAW

GILBERT, J.M.

ACHIEVING ENVIRONMENTAL MANAGEMENT STANDARD: A STEP BY

STEP GUIDE TO BS 7750

SHARPE, G.A.

INORGANIC CHEMISTRY

JAIN, R.K.

ENVIRONMENTAL ASSESSMENT

MAJUMDAR, S.B.

REGULATORY REQUIREMENTS FOR HAZARDOUS MATERIALS

BERDEN P.

WORKS FOR WINDOWS

POUCHERT J.C.

TEH ALDRICH LIBRARY OF FT - IR SPECTRA Vol. 1., Vol. 11,

Vol. III

UPORABNE VEDE, MEDICINA, TEHNIKA

VOJŠEVIČ, N

SISTEMI KAKOVOSTI PO ISO 9000

ULLMANS ENCIKLOPEDIA Vol. B4, Index B4

NAYYOR M.L.

PIPING HANDBOOK

CRC HANDBOOK OF CHEMISTRY AND PHYSICS: A READY - REFERENCE

BOOK OF CHEMICAL

ZLOKARNIK, M.

DIMENSIONAL ANALYSIS AND SCALE UP IN CHEMICAL ENGINEERING

WESTERMANOV ELEKTROTEHNIŠKI PRIROČNIK

GAMS, M.

RAČUNALNIŠKI SLOVARČEK

SIMIČ, S

POJMOVNIK RAČUNALNIŠKIH KOMUNIKACIJ

GRLIČA, V.

MICROSOFT WINDOWS

ULLMANS ENCIKLOPEDIA Vol. A 21

DIN TASCHENBUCH 49: FARBMITTEL 1: Pigmente, Füllstoffe,

Farbstoffe DIN 5033, Teil 1 bis DIN 55929

DIN TASCHENBUCH 157: FARBMITTEL 2: PIGMENTE, Füllstoffe,

Farbstoffe: DIN 55943 bis E DIN ISO 10601

DIN TASCHENBUCH 201: ROHSTOFFE FÜR LACKE und ÄHNLICHE

BESCHICHTUNG S-STOFFE: DIN V 53242 Teil 1 bis DIN 55999

Teil 1 DIN - EN, DIN ISO

BATE, DAVID A.

THE SCIENCE OF POWDER COATING: CHEMISTRY FORMULATION

AND APPLICATION vol. 1

DANIEL E.D.

GEOTECHNICAL PRACTICE FOR WASTE DISPOSAL

PILAVACHI, P.A.

ENERGY EFFICIENCY IN PROCESS TECHNOLOGY

STACHE HELMUT

TENSID TASCHENBUCH

ULLMANS ENCIKLOPEDIA Vol A 24

JEZIKOSLOVJE, LEPOSLOVJE, LITERARNE VEDE

GRABNAR B

RETORIKA ZA MENEDŽERJE

PASSWORD

ENGLISH DICTIONARY FOR SPEAKERS OF SLOVENIA

DERENJAK D.

VELIKI NEMŠKO-SLOVENSKI SLOVAR

GRAD A.

VELIKO ANGLEŠKO-SLOVENSKI SLOVAR

GRAD A.

SLOVENSKO-ANGLEŠKI SLOVAR

Dragica Zakošek

Porast invalidskih upokojitev

ANTON MRAVLJAK, rojen leta 1938 v Celju, se je s tovarno srečeval že kot otrok. Svojemu stricu, ki je delal v Cinkarni, je nosil malico. Zaposlil pa se je leta 1954 in sprva nekaj mesecev kot vzdrževalec popravil ozkotirne železniške tire. Pred tem je bil dve leti zaposlen v tovarni tehnic. V obratu Litopon je delal večino delovne dobe do leta 1983, zadnja leta pred upokojitvijo pa je delal v obratu PTFE. Spominja se, da je s sodelavci preživel v Cinkarni tudi težke čase, saj je bilo delo včasih nevarno in naporno. V Litoponu se spominja, da so morali v samokolnicah prepeljati v zgornji prostor po 1.500 kg cinkovega prahu ob nevarnosti zveplove kisline in klora. Danes je vse to posodobljeno. Anton zna narediti vse, zato mu ne bo težko prebiti časa v pokoju.

CIRIL POČIVALŠEK, rojen leta 1934 v Olimju, je v Cinkarno prišel leta 1949. Takrat so v Cinkarni razpisali metalurško industrijsko šolo. Tri leta je obiskoval šolo ob delu. V podjetju so mu omogočili tudi pridobitev stanovanja. Delal je malodane v vseh obratih. Leta 1957 se je začela zaposlovalna kriza in podjetje mu je zopet omogočilo šolanje v mojstrski šoli v Jesenicah. Kasneje je opravil še srednjo in višjo tehnično šolo.

Vmes je vseskozi napredoval. Največ časa je delal v aglomeraciji, ko pa so to proizvodnjo opustili, je delal kot izmenovodja in nažadnje kot obratovodja na kislinah. Delal je na vseh treh kislinah, najprej na Piku, nazadnje na S kislini od začetka njenega obratovanja. Ciril je bil tudi ob delu zelo aktiven. Večkrat je bil delegat delavskega sveta, nekaj časa tudi predsednik, pa tudi športnik ga poznajo kot prizadevnega člana šahovske, strelske in kegljaške sekcije. V pokoju se bo rad posvečal rasti trte in

vrtnin.

MAJDA JUG, rojena leta 1942 v Celju, je prišla v Cinkarno leta 1964 najprej v Energetiko, kjer je opravljala administrativna dela. 1966 leta je bila prestavljena v socialni oddelek v kadrovske službe, leta 1969 v kadrovske evidence, od leta 1981 pa je opravljala administrativna dela v službi za varstvo pri delu. Prebiva v Šentjurju, kjer se bo posvečala vrtu, več pa se bo lahko posvetila obiskovanju znancev in prijateljev.

DARINKA KISOVEC, rojena leta 1957, je morala zaradi bolezni prezgodaj v pokoj. V Cinkarni je delala vsega 15 let. Najprej je delala kot čistilka v Grafiki, nato Litoponu, tudi drugod, kjer je bilo to potrebno. Pravi, da ji je bilo vsepovedno lepo. Rada bi še delala, a so bolečine prevelike. Doma ji sedaj krajšata čas hči in ročno delo.

ALEŠ HROVATIN, rojen leta 1963 v Celju, je najmlajši cinkarniški upokojenec. Njegova bolezen ga ni pustila delati. V Cinkarni je kot diplomirani pravnik najprej delal v Finančni službi in nato v Pravni službi vsega komaj štiri leta. V zadovoljenje pa mu je, da se je med sodelavci zelo dobro počutil, bil je deležen razumevanja, predvsem pa je hvaležen, da mu niso naložili terenskega dela. V pokoju se bo zaradi slabe pokojnine ukvarjal z investicijskim posredovanjem, prebral pa bo tudi kakšno knjigo in poslušal glasbo.

LUDVIK GREGORIČ, rojen leta 1939 v hrvaškem Zagorju, je prišel v Cinkarno leta 1961. Pravi, da je z veseljem hodil v službo vseh 33 let. Do leta 1974 je delal v obratu za proizvodnjo superfosfata, od takrat do upokojitve pa v gradbenih lepilih. Prav na začetku je moral tudi večkrat koga zamenjati v topilnici. V superfosfatu se spominja, da so ga tožili, ker ni hotel delati z masko, vendar se je to dobro končalo. Delavci so mu zaupali, saj je bil večkrat delegat delavskega sveta ali komisij. V pokoju, pravi, da bo užival v hiši in na vikendu.

ZVONKO HOJNIK, rojen leta 1961 v Celju, se je invalidsko upokojil. V Cinkarni je delal le 12 let. Delal je instalacijske načrte v konstrukciji Vzdrževanja. Čeprav ga je delo zelo zanimalo, pomagali so mu pri pridobivanju znanja, mu je normalno pot življenja pretrgala bolezen. Nikjer več se ni mogel umiriti, pomagala pa

mu je vera. Sedaj se dobro počuti, rad ima tišino in mir, to pa največkrat najde na sprehodih v naravo.

DURDA PETRONIJEVIČ, rojena leta 1937 iz Požarevca, je v Cinkarni delala od leta 1978. Čistila je poslovne prostore skoraj povsod v Cinkarni. Vode so jo velikokrat premeščali, pravi, da najbrž zato, ker je bila pri delu zelo pridna in hitra. Zadnjih sedem let je čistila v finančni službi, potem pa je zbolela. Po treh letih bolniškega staleža se je predčasno upokojila, čeprav je bila že v postopku invalidske upokojitve. Žal ji je, da ne more več delati. Doma bo negovala bolnega moža in gospodinjala.

Upokojila se je tudi **JOŽICA GREGORN** iz družbenega standarda.

MAJDA STRUPEH-TOMIČ se je predčasno upokojila. Zadnjih deset let je delala v Marketingu kot vodja prodaje organskih barvil. Ta leta pa so bila lepši del njenega službovanja, saj pravi, da je delala z užitkom. Pred tem je kar dolgo življenjsko obdobje - 23 let, delala v Metki Celje kot vodja razvoja in investicij. Povedala je, da se medsebojni odnosi v delovnem procesu v kemijski industriji ne morejo meriti s tekstilno. Življenje v pokoju se ji je že umirilo, čeprav jo doma čakajo mali vnuki, še vedno pa bo pridobitniška, pravi.

Zgodovina cinkarniškega športa na razstavi

Iz bogatega arhiva fotografij smo izbrali nekaj tipičnih za vsako vrsto dejavnosti in nastala je razstava zgodovine športno-rekreativne dejavnosti v Cinkarni, ki smo jo otvorili pred kulturnim praznikom - 8. februarjem. Na ta način smo obeležili praznik, hkrati pa smo obeležili zelo lepo in prijetno obdobje, ko smo mnogi cinkarnarji živeli tudi s športnimi dosežki sodelavcev.

Te dosežke smo vse po vrsti izpisali iz prejetih pokalov, ki so spravljani v omarah na upravi, sindikatu in vzdrževanju ter eno pano na razstavi prilepili v ta namen. Od vsake sekcije, bilo jih je 14, smo razstavili po 2, 4 ali 5 fotografij. Razen takrat aktivnih sekcij smo želeli z razstavo povedati, da so bili cinkarnarji aktivni tudi na področjih, kot so: baliranje, hokej, ribičija, pohod po poteh okupirane Ljubljane,

prirejali pa so tudi razne interne tekme-debeli proti suhim ali pa poročeni proti neporočenim ter memoriale in rekreacijske dneve. Posamezne sekcije so poleg športnih priznanj naredile še več od športa. Tako ima Planinska sekcija zasluge za to, da ima Cinkarna danes dom v Logarski dolini, teniška sekcija pa, da ima teniško igrišče.

Športniki so s svojo aktivnostjo ves čas dokazovali, da imajo veliko energije in so v bistvu dobri delavci. Še sedaj smo zelo ponosni na vso prehojeno pot, na vse dosežke in čudovite dogodivljaje. Iz tega razloga, pa tudi zato, ker je ta dejavnost najbližja vsem nam, je bila razstava dobro obiskana. Prepričani smo, da so si vsi pozorno ogledali. Mnogi so izrazili željo, da bi s takimi razstavami v glavni jedilnici še nadaljevali.

Otvoritve razstave so se udeležili doslej najbolj aktivni cinkarniški športniki in organizatorji te dejavnosti.

CINKARNARJI NA PECI

Štiridesetim cinkarniškim smučarjem, ki so se februarsko soboto peljali na Peco, je bilo vreme zelo naklonjeno. Takole so se slikali pri izstopu iz gondole.

RAZPIS

PLANINSKO DRUŠTVO Celje išče skrbnega gospodarja in dobro gospodinjjo za svoje planinske postojanke na Okrešlju in Korošici. Žaželjena sta zakonski ali družinski par.

Delo je za določen čas za planinsko sezono.

Prošnje pošljite do konca marca 1994 na naslov Planinsko društvo Celje, Stanetova 1.

Po prejemu prošenj bomo posameznike poklicali na razgovor.

Cinkarnarji - narava vabi

Planinsko društvo Celje je 19. februarja 1994 organiziralo pustovanje v planinskem stilu. Poskušal sem organizirati večjo skupino iz Cinkarne in jo opremiti s starimi planinskimi pripomočki, kar mi je tudi uspelo, žal pa ni bilo velikega odziva, a kljub temu smo cinkarnarji odnesli prvo nagrado. Vsa dela in organizacijo pustovanja je prevzela triperesna deteljica, ki so jo sestavljali Hinko Kožar, Ivone Čavžič in Mak, ki je že upokojen. Seveda je imel Hinko še več pomagačev. Cinkarnarje naj obvestim, da bo v kratkem organiziran pohod na Celjsko kočo, kar bo pravčasno tudi objavljeno.

Ludvik Stopar

30 let „Bisernice“

CELJSKI GOBARJI SO Z OBČNIM ZBOROM ZAKLJUČILI NADVSE BOGATO IN PESTRO PROGRAMSKO LETO. LANI SO IZVEDLI KAR DEVET EKSURZIJ ZA ČLANSTVO NA RAZLIČNA PODROČJA SLOVENSKEGA PROSTORA.

Na teh ekskurzijah so gobarji pripravljali razstave gob in poslušali predavanja znanega determinatorja (določevalca vrst) Antona Polerja iz Maribora. Istočasno so tudi organizirali srečanja s sorodnimi družinami iz Slovenije. Bilo je koristno in seveda tudi veselo. Zaradi gobje »suše« tudi lani ni bilo tradicionalne razstave gob v okviru obrtnega sejma. Marsikdo bi ob takšni beri jurčkov podvomil v resničnost te trditve, vendar je potrebno poudariti, da razstava gob zajema čim več vrst gob, teh pa razen jurčkov in še nekaj zraven sploh ni bilo. Ena razstava pa je le bila organizirana. V okviru »pikinega dneva« v Velenju je bilo razstavljenih 118 vrst gob. Številni obiskovalci so potrdili, da je mikologija (mikos je po grško goba) resnično privlačno področje. Gobarji so se izkazali tudi s svojim že kar tradicionalnim delom po nekaterih solah na širšem celjskem območju. Učence četrtilh razredov namreč v okviru naravoslovnega dneva peljejo v gozdove, kjer nabirajo gobe, se nadihajo svežega zraka, nato pa postavijo skupaj razstavo gob in poslušajo predavanje. Še posebej zanimivo je na osnovni šoli Lava, kjer že vrsto let skupaj s prvimi razredi gobarji znani celjski gobar Amadeo Dolenc. Kar predstavlja se si kakšnih sto prvošolčkov na gobarskem pohodu. Lani so gobarji organizirali tudi skupščino Zveze gobarskih družin Slovenije v Lokrovcu.

Ob tej priliki so prejeli veliko bronasto plaketo za svojo dolgoletno dejavnost. Celjska družina je namreč ena najbolj dejavnih v Slove-

niji. Sezono so člani »Bisernice« zaključili s proslavo, s katero so obeležili 30-letnico obstoja. Ob tej priliki so ob kulturnem programu in razstavi fotografij o dolgoletni dejavnosti podelili tudi priznanja najzaslužnejšim članom družine. Med nagrajenimi sta bila tudi G. Jože Štumberger, upokojenec Cinkarne, in Amadeo Dolenc. Prvi za aktivnost v letu 1993 drugi pa za dolgoletno organizacijo dejavnosti družine.

Poudariti je potrebno, namreč da je v družini kar precej članov iz našega kolektiva in ki so k uveljavitvi gobarjenja precej pripomogli s svojim delom in vztrajanjem. Sicer pa pravio celjski gobarji, da bodo na tej poti še naprej vztrajali.

Amadeo Dolenc

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE ŠT. 1

Pri žrebanju so imeli poleg pravilno rešene križanke, srečo naslednji trije reševalci: 1. Silva Arzenšek iz PE Metalurgija, 2. Boris Špes iz PE Vzdrževanje, 3. Cvetka Šanca iz PE Metalurgija.

Nagrajenci so: 1. Tatjana Kukovič iz Investicijske službe, 2. Herta Franc iz PE Metalurgija in 3. Bojan Kukovič iz PE Vzdrževanje. Nagrado bodo prejeli pri izplačilu OD 15. aprila. Vsem nagrajencem čestitamo!

Rešitev nagradne križanke v tej številki pošljite v uredništvo do 5. maja 1994. Veliko sreče vam želimo!

Ob boleči izgubi drage mame in očeta se zahvaljujem vsem, posebej pa vodstvu PE Metalurgija za darovano cvetje in spremljanje na njeni zadnji poti.

Jure AMON

• • •

Ob veliko prerani izgubi dragega moža Leopolda POMPETA, očeta, tasta in dedija se zahvaljujem kolektivju Cinkarne za darovano cvetje ter njegovim bivšim sodelavcem in prijateljem, Stankovim sodelavcem iz Vzdrževanja za pomoč, izrečeno sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

žena Anica s sinovima
Stankom z družino in
Damijanom Pompetom

• • •

Ob boleči izgubi drage mame Verice Ofentavšek se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem obrata tiskarskih plošč za denarno pomoč, spremljanje na njeni zadnji poti in izrečeno sožalje.

Hči Slava Repas z družino

Ob prerami izgubi ljubega moža, očeta, dedija in tasta Jožeta KRAJNKA, se lepo zahvalujemo kolektivu Cinkarne in gradbenemu oddelku za darovano cvetje ter izraze sožalja. Posebna hvala njegovim sodelavcem in prijateljem za spremstvo v njegov prerani grob.

Žalujoča žena Marica,
hčerke Dragica in Jožica z
družinama

Ob boleči izgubi naše drage mame, se zahvaljujeva za darovano cvetje in izraze sožalja.

Peter in Drago ŠTEFANEČ

Ob boleči izgubi drage mame Milene Majstrovic se zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem obrata tiskarskih plošč za darovano pomoč in izrečeno sožalje.

Hči Persa Vučenovič
z družino

PE Grafika

vabi k sodelovanju

mlajšega, sposobnega sodelavca za grafično področje dela v tehnološki pripravi proizvodnje in usmerjanju ter pospeševanju na trgu.

Od kandidata pričakujemo:

- strokovno izobrazbo VI. ali VII. stopnjo grafične smeri,
- delovne izkušnje (lahko je pripravnik)
- komunikativnost
- znanje enega svetovnega jezika
- delovno razmerje sklepamo za nedoločen čas

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev, ter kratkim življenjepisom z navedbo referenc sprejema kadrovska služba Cinkarne Celje – Kidričeva 26.

PLEZANJE

Raz tančic in polna luna

Nekdo mi sveti z lučjo v oči. Obrnem se in luč ugasne. Ni mi jasno, kdo naj bi bil tako predzren, da bi naju prišel motit v najino depandanso na Misurino. Obrnem se in luč je zopet tu. Ko se malo predamim, dojamem, kaj se dogaja. Polna luna mi sije naravnost v obraz.

Pogledam proti avtu, ki se kar iskri od ivja. Stekla na avtu so popolnoma zaledenela, tu v spalki pa je prijetno toplo. Bine, moj soplezalec, ki spi poleg, se je pravkar obrnil.

Sprašujem se, kaj počnem tu. Zakaj sem prišel tako daleč? Dolomiti v Italiji so najino prvo potepanje po tujih gorah. Se vedno me malo boljijo prsti na rokah od večerajšnjega plezanja v najmanjši Cini - Projsova poč. Plezanje je motil samo mrz, ki je bil kar strupen. Na stojiščih sem komaj čakal, da lahko pričnem plezati.

Za danes imava v načrtu Raz tančic v Cime della Madonna v skupini Pala. Sva pod Cinami, ura pa je nekaj minut do treh zjutraj. Vse močnejše mi prihaja v zavest ta čudovita smer, o kateri je napisane ga toliko lepega. Tine Mihelič piše v svojem vodniku: Raz tančic je želja vseh plezalskih gurmanov.

Že nekaj let je meni želja splezati na dolomitski biser. Ne zdržim več in pokličem Bineta. Strinja se z mano, da odpeketa. Spakirava vlažne spalke in se odpeljeva proti Cortini. Avto je hladen in ne teče mirno. Poleg tega pa se še stekla močno rosijo. Cortina spi spanec pravičnega, najini žarometi pa tipljejo proti prelazu Falzarego. Cesta je popolnoma prazna le kdaj nama prekriža pot kakšna lisica, ki se vrača s kakšne kurje gostije. Bine se je šele v avtu pogrel, kajti tanka spalka ni bila dovolj za tako nizke temperature. V roke vzame avto karto, da se ne bi odpeljala po kakšni bližnji v San Martino. Dolomitske ceste so zavite kot muflonovi rogovi. Ko sva se spustila s prelaza Falzarego, zavijeva levo proti Civetti - Dolomitskim orglam. Ta stena je primerna samo za dobro pripravljene naveze. Kakšnih lažjih smeri tam praktično ni. Še normalen pristop je zahteven za povprečne planince. Prej je tam potekala plezalna smer, nato pa so jo okovali v železje.

Na desni pa bolj slutiva Marmolado, kot pa jo vidiva. Ko se bližava prelazu Rolle, se tam okoliški vrhovi že zavijajo v meglo. V meni začena vrtati črv. »Bo vreme zdržalo?« se sprašujem. Pogledam nazaj proti Cortini, nebo je še popolnoma jasno. Daleč spodaj zagledam lučke San Martina. Pokaže se tudi silhueta skupine Pale. Spustimo se v mesto, ki živi iz ključno od turizma. Poleti pohodništvo, tenis, plavanje, pozimi pa smučanje in ostali zimski športi. Precej je žičnic, ki so vključene v sistem SUPER SKI DOLOMIT.

Iz mesta se odpeljeva po stranski cesti še dva kilometra do go-

stilne, ki je tudi izhodišče za kočo Velo. Ura je nekaj čez šest, pričnema se daniti. Hitro se pripraviva in že hitiva proti najini gori. Odlično se počutim, da me kar nese po čudovito speljani poti. Vse v stilu smeri, v katero sva namenjena. Pot pelje najprej čez pašnike, nato zavije v gozd, zadnji del pa je odprt in skalnat. V gozdu je bilo precej potrtega macesnovega lesa. Izbrani so bili le najboljši. Ko prideva iz gozda, se nama odpre pogled proti Madonni s svojim in nebo kipečim razom. Tako eleganten in dominanten je, da me je kar stisnilo pri srcu in pospešilo moje fiziološke potrebe. Še dobro, da sem to opravil na ravnem in ne kje v smeri kot v Iglitchevi pred mesecem dni. Zadnji del pelje čez melišče, nato pa preko krajše strme stopnje, ki je odlično zavarovana. Koča je na višini 2358 m. Do tu sva potrebovala 2 uri in 10 minut, kar je skoraj za uro boljše čas od predvidenega. Pred leti je bil tu še bivak odprtega tipa. Sedaj pa je ta kočica že na pol hotel, kjer so tudi cene hotelske. Za dva čaja z žganjem plačaš 16.000 lir, kar je enako kot za cesto do Treh Cin. Malce sva pozna, pa tudi vreme ni nič obetavno, zato se nič kaj ne obirava. S sabo vzameva en nahrbtnik, da bo lahko prvi plezal bolj tekoče in varno. Do vstopa je dobrih 15 minut. Vstopiš kar s planinske poti, ki povezuje kočico Velo in pa kočico Pradidal. Tu dohitiva nemško navezo, ki se ravno navezuje. Ker je stena lahka in bogata s čvrstimi oprimki, še nekaj časa plezava nenavezana. Bolj ko se bližava razu, bolj je strmo. Potrebno se je bilo navezati in malce umiriti mojo zagnanost. Tu sta naju Nemca dohitela. Vitki je bil precej uren in spreten pri plezanju. Z Binetom sva bila istega mnenja, da malce pospešiva. Prvi del je bil razmeroma lahek in nama je kar lepo uspevalo. Držala sva primeren razdaljo, verjetno zaradi mraza, ki te je na stojišču kar dobro ohladil. Ko je smer pripeljala na raz, je postalo plezanje še lepše. Oprimkov in stopov je bilo v izobilju. Težavnost okoli 4 stopnje ali malo čez, počutje pa za 10. V tej svoji vnemi sem postal malce raztresen in nisem pravočasno zavil okoli raza. Raz se mi je postavil popolnoma pokonci in klinov je zmanjkalo. Prečim na desno do luske, kjer je bil zabiti klin. Zaslišim dva Italijana, ki sta se pogovarjala za razom. Ko vidim, kje sta, spoznam, da sem se malce zaplezal. Potrebno bo sestopiti cel raztežaj (40 m) in nato zaviti okoli raza. Nekje na polovici srečam drugega Nemca, ki pa je bil malce bolj »obilan«. Kljub opozorilu pleza naprej in se mi smeje. Kasneje pa mu to vrnem na podoben način, ko spozna, da smo se zaplezali. Pri sebi sem sklenil, da bom drugič, ko plezam do smer, narisal veliko puščico na desno, za vse tiste, ki ne poznajo smeri. Priplezam do kamina, ki je ozko grlo te smeri. Med tem časom,

ko sem videl prvega v navezi, pa do takrat, ko sem dohitel zadnjega, se vodeči Italijan skoraj ni premaknil. S skrajnimi naporu se vleče skozi ozek kamin. Pokličem Bineta, da mi sledi. Ko je pri meni, mi pove, da vitek Nemec ni moški, temveč ženska, le da se glas in postava malce razlikujeta od naše - moje predstave o ženskah. Sedaj nisem sposoben razmišljati o spolu, kajti pred mano je ključno mesto smeri. Opažujem zadnjega Italijana, kako se muči z nahrbtnikom. Pomislim na mojega soplezalca, kako ga bo oviral velik KARIMOR - ALPINIST. Italijanovi podplati mi zginejo pred očmi, sedaj sem jaz na vrsti. Ker je ta raztežaj kar dobro nabit, mi je to v psihično oporo. Zagozdim se v kaminu in le počasi napredujem. Vzpenjam vse, kar dosežem, kasneje pa prepenjam v višje ležeče kline. Kamin me ogreje tako, da postane plezanje vse bolj tekoče. Tudi nad kaminom so še vedno težave spodnje pete stopnje. Ravno toliko, da lahko maksimalno uživam v strmini, ki je nekje že malce previsna. Dobri oprimki in stopi pa to strmino nekoliko omilijo. Vrv se končuje, ko priplezam do stojišča, ki je pravo orlovsko gnezdo. Je nekakšna votlina, ki jo ravno takrat obsije sonce. Udobno se namestim in pokličem Bineta. Z Italijanom se zapletem v pogovor. Tudi on uživa v čudovitem plezanju. Pove mi, da je doma iz Verone in končuje študij ekonomije. Pleza pa že preko 10 let. Medtem ko midva klepetava v

Priplezava do drugega težkega mesta, na nekakšen stolp. Tu je treba prestopiti v gladko steno in nadaljevati po razu. Kar nekaj časa porabim, da se odločim za prestop. Vpnem se in poizkusim v tej gladki steni. Prvič mi čez manjši previs ne uspe. Spustim se malo nižje in se malce spočijem ter ponovno poskusim. Takrat mi uspe in okoli ušesa napeljem zanko in se vpnem. Sedaj postane stena že malce bolj razčlenjena, prehodi bolj jasni. Klinov ni ravno v izobilju, tako da kdaj pa kdaj zatakne zatič za boljše počutje. Stojišča pa so zelo solidno urejena. Vršni greben je precej razbit.

Stisk rok na vrhu je za vsakega izmed naju priznanje. Vesela sva, da sva splezala to čudovito smer kljub težavam v smeri, ki pa so že pozabljeni. Vpiševa se v novo nastavljeno knjigo kot druga naveza. Obvezno je tudi fotografiranje, nato pa se spraviva nad dobrote iz nahrbtnika. Kdaj pa kdaj se pokaže vrh SASS MAORA, ki slavi s svojo 1000 metrsko steno. Na žalost ta pada v drugo dolino, kot sva midva namenjena. Daleč spodaj pa je San Martino in najina koblica.

Na vrh priplezata še Nemca. Ko se znebita čelad, vidim, da gre res za žensko bitje. Sedaj se mi šele razveže jezik, da ga komaj brzdam. Skupaj sestopimo do Winklerjevega kamina, kjer se pričeneja spuсти. Prvi spust je kar zračen. Nemčeva dvojina vrv nam precej olajša spuste.

Na vrhu CIME DELLA MADONNE v ozadju SASS MAORA

polomljeni angleščini, pa se moj prijatelj muči v kaminu. Preklinja nahrbtnik, Dolomite, sebe in verjetno še mene. Vse to mi pove, ko je pri meni. Ta dolomitski krst je kar hud, pa tudi moj pred mnogimi leti ni bil bistveno drugačen. Ko se vse postavi pokonci in ko izpostavljenost postane malce drugačna, kot smo jo vajeni v apencu, iz njega kar vre, kot iz vulkana, ki pa se počasi le unese. Sedaj je pred mano najlepši del smeri. Smer je speljana dobesedno po razu. Ko sem plezal, sem imel občutek, da sem na nebeški lestvi. Poganjal sem se od oprimka do oprimka. Sonce se je izmenično odkrivalo in zakrivalo, strmina pa ni popuščala. Napravila sva nekaj posnetkov, ki bodo za zimske dni, ko nam bodo opešale moči in ko korak ne bo več tako prožen in gotov.

Na sedlu sestop zavije v grapo, ki nas potem skoraj pripelje do kočice. V koči si malce priveževa duši in napolneva prazne malhe. Nemca nama povesta, da bo sledil dan slabega vremena, nato pa se bo vreme zopet izboljšalo. Odločiva se, da še ta večer sestopiva do avta in da ne plačujeva dragih prenočišč. Preden se spustiva v dolino, še enkrat pogledam najin raz, ki mi je nudil toliko lepega plezanja. Sklenem, da se vrnem in še enkrat ponovim to smer za gurmane. Tokrat sem bil ob pravem času na pravem mestu. Priprave na celjskem gradu in pri nas v gorah so se mi pošteno obrestovale ali pa se motim. Mogoče bi se moral zahvaliti obisku ponoči - POLNI LUNI.

Raz tančic, CIMA DELLA MADONNA, skupina Pala, Italija plezala: Franci Horvat - Bine Javernik 1. 9. 1993